

ciuitatis uero scō silentio
 somniū qđ prius uidāt
 qđ scđō. offert quoq; dō mu
 nera y cōmunicant sacra
 mento dñico. ascendit e
 quum y prerit quo eum
 duxit angelus dñi: ac p
 semitā labari fūdāmētā
 creuerūt. y appellata ē con
 stantinopolis idest cōstā
 tina ciuitas usq; in hodi
 ernum diem. **Explicit**
~~vita scī siluestri pape.~~

*In nomine scē trididue trinitatis
 incipit plog iohis diacony. ad io
 hannē reuerentissimū scē aplice se
 dis pontificē. de institutōe. uita.
 doctina. siue miraculū beati gre
 gory romany pontificis.*

Suscipe romuleō pastor uenānde tūphos.
 Gregori sancti suscipe gesta tuj.
 Qui uicuit factis. ubis scptis q; beatis.
 Ut in bar auricomj solis in orbe cluit
 forma: dec' speclm. t' sit uita. uia. p' eui.
 Scupis eternū ferre sacerdotuoy.
 Nam q' non hui' seqtur uestigia presul.
 Ante deum p'sul non erit. unino pecus.
 In me psalmista canit hoīe simillare caualli.
 Ignaui stultis qui sub honore perit.
 Nocturnū dedū scō. cantū q; diurnū.

Carmmib' clarū concuimus q; uiruo.
Redde uicē scptor. suā cola. cōmata. pūctō.
 Ne tua mendosū pagina seruet opus.
Dissimili cunctis uoy. uult' uita. uolūtas.

Ludere me libuit uariabil' ordiē campi.
Postq; prosa fugit. musa iocosa redit.
Hec in tu tibus doctoz p'ciōse gregori.
 Qui bona das famulis. s; mala nlla tui.
Sestitus cepi. nudus tua munia dixi.
 Indue me factis. uellerib' q; tuis.
Et qā mortalit' desūt cōmercia carnis
 Da michi sub pedib' posse iacē tuis.

Incipit plog in uita scī gregory pp.

B **A** **T**
I **S** **S** **I**
M **O** **A**
C **F** **E**
L **I** **C**
I **S** **S** **I**
O **O** **D**
O **M** **I**
N **O**

iohanni. scē catholice et apostoli
 ce romane ecclie p'suli. iohannes
 ultimus leuitarū. Nup ad uigi
 lias beati gregory romany pon
 tificis. angloy gentis apli. lectio
 ne de paulino ciuitatis nolane
 p'sule osuetudinalit' p'sonante.
 uisus es a uenerabilib' epīs. di
 uino quodā instinctu cōmot'

requirere. cur tantus pontifex q̄
multorū scōrū uitas texuerat ges
tis. pp̄is. in ip̄a dūtaxat ecclesia
caruiss. presertim diu apud saxo
nes et apud longobardorū sibi pr
fuis infensissima gente. gestis p
pp̄is uq; polleret. Cumq; uenera
biles epi. hec ab utiq; gentib; ha
beri opendiosissime respondēt.
meā q; paruitatē disciscens p̄cepe
ras. ut uitā ipsi de sermō scē se
dis aplice. tanto pleni q̄nto r̄cer
tius carpe studiuisse. **S;** cū ego
pp̄e mericie discus. me meis prio
rib; ac p̄ hoc sapientiorib;. q̄ uitā
eius licet breuit̄ tam pio cona
tu. pulchrimo q; stilo desc̄pserat.
oferre penit̄ dubitare. identi
dē iubendo uehement̄ hortat̄ es.
ut romane pontificē eidē sedi
p̄sulis auctoritate desc̄bere. cui
om̄pe deus. p̄bandorū seu repel
lendorū sc̄ptorū omniū. speciale
dederit. p̄culdubio potestatem.
Itaq; tam ip̄iosis auctoritatib;
tandē compul̄s. uix p̄mū librū
gregoriane uite cōpleuerā. q̄n
hunc in eidē ingulis annua i
tigne reuolutis. tua p̄bauit pa
rit ac publicauit auctoritas. **S;**
solicitor factus ad cetā. pauca
de multis te incentore. te p̄cep

toire. te fautore. teq; iudice colli
gens. in lib̄s q̄tuor auxiliante
dño coartau. et sc̄dm distribu
tionē eidē doctoris qua librū
regule pastoralis q̄drupta rō
ne distinxerat. ego q; illū q̄lit
ad culmen regiminis uenit. i
p̄mo hui; opis libro p̄hibui. et
ad hoc rite pueniens. q̄lit uix
rit. in sc̄do disserui. bene ui
uent̄ q̄lit docuit. in t̄cio desig
nau. et recte docens. i firmi
tē suam cotidie q̄nta cōsidera
tōne cognouit. in q̄rto clusi.
Neq; magnope tempa tempib;
contuli. s; reb; similib; similia
coaptaui. q̄m reuera non q̄ndo
feciss. s; q̄ntū feciss. sollicitus
deflorare curau. In q̄b; q; quā
multa et uaria memoratu dig
na. studio breuitatis omiseri.
nichil posuisse me memini. que
sc̄ptorū ueterū nequeat aucto
ritate defendi. exceptis illis mi
raculis que n̄ris tempib; facta.
multis adhuc sup̄stitib; uiuuo
cibus celebrant. Si cui tam alit̄
uisū fuit ut assolet. ad plenu
dinē sermō uij̄ rec̄rens. tot car
titios lib̄s epl̄arū eidē pat̄s. quot
annos p̄bat̄ uixisse reuoluat. **S;**
q̄a quedā illarū uario tempe de

stinate uarietate sensuum retinet
 cedeq; non nullis integre. quibus
 dam u parte aliqua diminute
 pro psonar. locor. siue tempoz
 dispensatione uident. sinete
 nus relegendo. conspiciat. sicq;
 demu lucida ueritate cognoces.
 me aut cu amasius defendat
 aut cum osoribus arguat. qua
 q; in eo qd tuo iudicio placeo.
 cunctis ueritate tuentib. me p
 petuo placituru fore psumam.
 peto g ut sicut tuis iussionib;
 parui humili. sic beati grego
 rij p'cib. in hoc seculo ab emulo
 rum insidus. et in futuro a
 peccatorz nexibus. merear mi
 sericordit liberari. p ihm xpm
 dnm nr'm.

Explicit prologus.

Incipiunt capitula.

- i. De genere beati gregory
- ii. Quod forononi fuerit
- iii. De institutione eius.
- iiii. Ubi pretor urban' ex'pmit.
- v. Ubi ser monastia i sicilia fec.
- vi. Ubi sub abbib' in sue domus
monastio militat p'mos abbt.
- vii. Ubi paschali sabbo s' efficit.
ieunare non ualet
- viii. Ubi ad dno ieiunandi fortitu
diem impetrat.
- ix. Ubi mat silua ei osuetudina

- x. Ubi legumina mandat
bi duab' uicib' ab anglo dei t'pta
tur t'cia u liberalissim' copbat.
- xi. Ubi fr' furtu facient a demone uera
tur et a gregorio liberatur.
- xii. Ubi fugituu fr' cecat' ra mig' canis
moribus liberatur.
- xiii. Ubi fr' fuga molit' a demone corri
pit a gregorio liberat. s' te gnoscat.
- xiiii. Ubi fr' fr' latic' caballoz imobilita
te
- xv. Ubi fr' iustus p re peculiari seueri
ter in morte punitur.
- xvi. Ubi eius anima de inferni crucia
tibus liberatur.
- xvii. Ubi de uenalis' angloz pueris
percuntatur.
- xviii. Ubi pro conuertendis anglis
brittania petitur' absoluit.
- xix. Ubi a presule tribus sententis
constnato redire iubet.
- xx. Ubi per locusta se otinuo
cognoscit reuersurum.
- xxi. Ubi a monastio t'ct' diacon' g'sect'
- xxii. Ubi g'statinopoli apoct'iaz' destinat.
- xxiii. Ubi p' expondo lib' bi iob enixe rogat.
- xxiiii. Ubi cu euthicio d'iputal' uictor agnoscit.
- xxv. Ubi lib' euthicij ab aug'to ignib' d'iputat.
- xxvi. Ubi euthicij mouent' pelle manus
sue tenebat dice's se in ea ueracit'
- xxvii. Ubi apoct'iazat' gregory s' s'recturu
qualitas declaratur.
- xxviii. Ubi pistola pelagii pape gregorio. ubi

- maximianus a nauisgo liberat
- xxxv** **U**bi romana urbs diluuiō
tyberis inundatur.
- xxxvi** **S**bi dracone cum bestis in ma
re necato aer corrumpit.
- xxxvii** **U**bi sagittis celestibus cladē seren
tibus pelagus presul extinguit.
- xxxviii** **U**bi Gregorius nolens eligitur
ad pontificatum.
- xxxix** **S**bi pontificatū subfugē qrens
impatorū litteras latentē emittit.
- xl** **U**bi p correptione pniām pdicat.
- xli** **S**bi septiformē letamā localitē ordi
- xlii** **U**bi octoginta homines Inat
pestilentia prosternunt.
- xliiii** **S**bi ab urbe fugiet iudicio
celesti monstratur. reductus pme
sedis pontifex consecrat.

Incipit uita sc̄i gregoriū pape.

genere romanus arte philoso
phus. gordiani uiri clarissimi.
et beate silue filius. p̄fuit an

nis tredecim. mensibus sex. die
bus decem. tempus tyberis. in
auricij. i phoce augustor. iste
senatoria stirpe p̄genit. tam no
bilissimā quā etiam religiosi
simā genealogiā diuit. ita ut
quartus felix sedis aplice pon
tifex. uir magne in xp̄i ecclia
reuerentie. qui basilicā sc̄orū
cosme et damiani martirum.
uia sacra iuxta templū romu
li. sicut hactenus cernit uen
tissime fabricauit. eius attau
fuit. et beata uirgo tarulla que
mortura p̄missionis celestis au
diuit armonyam. et xp̄m ad
se recipiendā uidere meruit.
amita nichilominus eius exi

Quam Gregorius **ii** Sc̄it
gemine nobilitatis lineā
p̄ius moribus extulit. p̄bis acti
bus exornauit. adeo ut p̄sa
gio quodā grece Gregoriū qd
latine uigilanti resonat. uoca
retur. Nam recta que doctus
erat dum uuis moribus adiple
uit. sibi metip̄si se uigilasse p̄
docuit. dum ū recta que facie
bat docendo q̄; disseruit. uigi
lasse dinoscit. non solum sui. s; i
futuri temporis c̄tians. **iii**

Siquidē merant ei in tenera

etate matura studia. et audi-
 tur incognita Religiosis semib'
 idagator sollertissimi adhere-
 bat. sumpta q; doctne semina
 tenaci memoria ruminanda.
 que post in plos mellito de-
 clamaret gutture congererat
 Veniq; docibil' adolescens cu'
 transmissio comunit' stilo sur-
 gentis ifantie ad buuiu' pita-
 gouce litte pueniss; incune-
 tant sinistrū ramū cum secli
 uoluptatib' relinque. ⁊ dextrm
 cepit celesti desidio totis urib'

Sed dum **iiii** Sanhelaxe
 conuisionis sue graim lon-
 gus ptrauens tutius se xpo
 famulaturū putaret. si sub p'
 tois urbani habitu mundo
 speciemus desuuret. ceperit
 multe cont' eum eiusde secli
 cure succresce. ita ut non ia
 sicut pposuerat specie. s; in eo
 retineret et mente.

Tandē patre defuncto. ubi
 liberam disponendaz rerū
 suaz nactus ē facultatē. sex
 monastia in sicilia fabricans.
 sufficientib' frūbus cumulau.
 Quibus tantū p'dioz contulit.
 quantū poss; ad uictū cotidi-
 anū deo illic militantū sine

indigentia suffragari. **vi**

Septimū intra romane urbi
 memia sub honore scī andre-
 e apli iuxta basilicā scoz iohis
 et pauli. ad cliuū scauri mona-
 steriū in ipso domate fabricau.
 In quo relictis sericis auro gē-
 nis q; radiantib' togis simulq;
 suppellectilib' reliqs in usum
 paupum p'rogatis ex h' mūdi
 naufrago nudus euasit. diuq;
 desidatū monachicū capien'
 induitū. p'mo sub hilarionis
 deim sub maximiani uenerabi-
 lū patrū regimine multis s'
 sociatis frībus regulari tram-
 te militauit. Post ū cum subēe
 mallet. frīm uotua concordia i-
 minente p'sse non renuit sic
 in consequentib' apparebit **vii**.

Erat ei tanta abstinentia
 ciboz. solepnitas oronū et
 ieiunioz. studiositas tam de-
 siderata sacroz libroz. ut ifir-
 mato stomacho lassat' uir sub-
 sistē. pculdubio iuderet. Nā
 cum quodā tempe icisionē ui-
 talū quā greci dicunt synco-
 pin. pateret. creb'q; angusti-
 is p'horarū monita ad exitū
 p'pinqaret. ac nisi eum frēs
 frequent' cibo reficent. uital'

ei sp̄e fundit̄ incipi uideret̄
paschalis supuenit dies. ⁊ dū
sac̄tissimo sab̄bo in quo om̄es
̄ paruuli pueri ieiunāt ipse
ieiunare non poss̄; cepit plū
merore q̄ infirmitate defic̄e. **viii**

Orq; accersito uiro sc̄l̄io
eleutherio dudū pene spo
letum multis p̄posito. tunc ū
eiusdē sui monastij monacho.
a quo uidelicet audierat mor
tuū suscitatuū. oratoriuū petiit.
se seq; cum lac̄mis ut saltē die
illo ad ieiunandū sibi ūtus
daret̄ in orōnē dedit. Post p̄
aululuū cōpleta oratione digi
sus tantā ūtutē suū stomachū
p̄cepisse cognouit. ut ei cibus
⁊ morbus de memoria fundit̄
tolleret̄. cepit secū mirari q̄s
ess̄; q̄s fuiss̄;. **R**ecum ad anim
um rediebat infirmitas nich̄
in se ex his que meminerat re
cognoscē p̄ualebat. Cūq; ī dis
positione sui monastij occupa
ta mens eēt. obliuiscēbat̄ fun
ditus egritudinis sue. Si ū re
diret egritudo ad memoriā
cum tam fortē se eē sentiret̄
mirabatur si non comedisset.
Qui ad uesp̄m ueniens. cogno
uit s̄ tantam fortitudinem

pmanē. ut ad diem alterā refec
tionē differre potuiss̄;. uerū q̄
qm̄ pene cotidiano languore
tabescēt. nllām tam̄ corpi suo ex
piebat cōmodare q̄tē. quo mi
nus aut oraret aut leget̄ aut
sc̄beret aut dictaret. **viii**

In huius sac̄ monastij penet
libus. idem uir oīpotenti di
gregorius a matre silua tūc
tempis iuxta portā beati pau
li apl̄i. loco q̄ d̄r cella noua. q̄
hactenus oratoriuū nomine e
dedicatuū ⁊ famosū sc̄i sabe cō
fessoris. x̄ monastij cui lausē
in sexta et septima sinodo. con
stitutū uidet̄. degens crudī le
guminib; pascebatur. **x**

Vbi hunc de more quedā sc̄
bentē angl̄s d̄ni repiens.
misereri s̄ flebilī sub habitu
naufiagi postulabat. Cui gre
gorius ex intimo corde compa
tienti. bis t̄nis nūmismatib;
datis. p̄cepit abire. **N**ec mlt̄o
post eadem die naufraḡ redi
it. seq; multa p̄didisse pauca
ū suscepisse p̄hibuit. **A** q̄ sem̄
pari m̄ nūmismatib; sup̄t. le
tabund̄ abscessit. **S**; t̄tia die
rediens identidē adiutorium
naufiaḡ ip̄ortunis uocibus

requerebat. Cui liberalissimū pat̄ ac
 cersito uestiario alia sex nūmis
 mata dari p̄cipiens. cognouit
 i uestiario nil nūmis matū und
 possi. consolari naufragū reman
 sisse. Quid faceret nesciebat. f̄stua
 bat deo deuoti pectous pietas.
 non sufferens uacua. primi reli
 quisse miserā. Rursus uestiariū
 suū si forte uas q̄dlibet aut uest
 imētū haberet itrogans. audi
 uit nil penitus remansisse. p̄t
 mats argenteā. que cū ifusis
 legumimb' mitti solita erat scy
 tellā. **M**ox alaōz factus ergo
 inq̄t f̄k hanc defer. ne t̄stis a
 beat qui consolari querit pau
 p̄. Itaq; delatā scutellā gregorio
 satis hilarit̄ largiente pau p̄ q̄
 putabat amplectit̄. non iam
 ad expetenda s; ad conferēda
 suffragia reditur. **A** quo uide
 licet anglie uisitacionis t̄p̄e tā
 tis ē uirtutib' publicat̄. ut oib'
 secum uiuentib' exemplo fuit
 itron. q̄ppe qui non solus s;
 socialit̄ cum beato andrea a
 plo suo monastio signis eundē
 tib' sit p̄fuisse putatus. **vi**

Nam ut pauca de multis
 loq̄r. quadā die exinde
 duo fratres mansimist. qui

aliq̄d emere pro eiusdē monaste
 rij utilitate debuissent. unus u
 nior qui prudentior uidebat.
 alter senior qui custos iuniori
 est. **P**reterunt utq; et de p̄cio q̄d
 accepunt ipse qui custos missus
 fuerat. nesciente altero furtū
 fecit. **U** mox ut in monastū
 sunt reuisi. atq; ante oratorij li
 men uenerunt. arrept̄ ademo
 mo qui fecerat furtum cecid̄.
Dimissus aut̄ ademonio ocur
 rentib' monachis abb̄is iussu
 requisitus ē ne forte de eo q̄d ac
 ceperat furtū fecisset. **N**egaunt.
 iterū ueratus est. **D**imissus at
 q; it̄m requisit̄. negauit. atq; i
 terū ueratus ē. **P**ost octauā u
 negationē gregorio introgan
 te confessus quod nūmos ab
 stulerat. ei q; p̄strat se peccasse
 testatus ē. p̄cepta penitencia
 ultius ad eum demoniū nō

Alio q; tempe. **vii.** **A**ccessit
 dum in die natalicio eid'
 apli meridianis horis f̄t̄ re
 q̄scerent. subito q̄dā f̄t̄ ap
 tis oculis cecatus cepit tremē.
 uoces igentes emittē. q̄b' tes
 tabat̄ ferre se non posse q̄d pa
 tiebat. **S**uērerunt f̄s uiderē
 cecum oculis aptis tremē

et clamantē. et a presentib' alie
num nichilq; quod fors fieri
poterat sentientē. Hunc in ma
nibus leuauerūt atq; ante al
tare scj andree apli iussu grego
rii pcecerunt. ipsi q; p eo in ora
tione pstrati sunt. Qui statim
ad se reuissus confessus ē qd se
nex ei quidā apparuit. et canē
nigrū ad eum dilacerandū di
misit dicens. Quare fugē de
monastio isto uoluisti. Cumq;
euadē de canis morib; nullo
m̄ potuissē. uenerūt qdam
monachi reuendē senē p me ro
gauerūt. Q' statim iussit canē
discedē. et ipse ad me reuissu fū.
hic etiā sepe confessus est p̄ea
dicens quod eo die quo ista p
tulerat. consiliū habuit de mo
nastio fugiendi. **xiii**

Alius quoq; monach' discedē
de eod' monastio latent' dis
ponens. oratorū ingredi uoluit.
s; demone corripiente nequit.
Relinquebat ademonio. quan
do extra oratorū stabat. Si in
gredi conabat. statim maligno
spū traditus uexabat. Hoc dū
sepius fieret. tandē gregorio iq
rente se de monastio fugē uolu
isse confessus ē. eiq; p̄ tduū si

mul cum fr̄m p̄cib' ita pietate
curatus est. ut ad eum p̄mod
malignus sp̄e n̄q; accedē tēpta

Alii q; duo fr̄s **xiiii** sunt.
de eiusdē pat̄i monastio fu
gerunt. qui aliqua p̄us collo
quendo fr̄atib; signa dederant
quod p̄ appiā uiam descenden
tes iherosolimā tendēt. Hi ex
euntes diuiterūt de itinē. ut
a seq̄ntib; minime iueniri po
tuissent. retrusas criptas iux
flamineā portā iuementes in
eis se occultauerūt. Cum ū uesp
tinis horis iussu gregorii minu
me in congregationē iuenti fu
issent. ascensis caballis eos q
dam fr̄s secuti sunt p̄ metro
pi portā exeuntes. ut eos in la
tina uel appia uia seq̄rent. s;
subito eis osiliū ortum ē. ite
os in salaria uia ext' ciuitatē
req̄re debuissent. Igit' p̄gentes
deflexerunt it'. et in salaria
eos uia ueti non iuementes.
p̄ portā flamineā decreuerūt
redire. Cumq; reuiterent. mox
ut equi ante illas criptas ue
nerunt ubi monachi se absco
derant. fixerunt gradū. Pul
sati rēp̄p̄lsi. passum mouere
noluerunt. Considerauerūt eq̄

res rem talem sine mistio esse n̄
posse. Attenderunt ad criptas.
uiderunt q; earū aditus missa ma
ceria p̄dāpnatos. S; caballis su
is nūq; ire uolentib; descende
runt. Lapidet qui ad ora c̄pta
rum cōpositi fuerant deponē
tes ingressi sunt. eosq; in eisdē
tenebrosis latibulis ostnatos
trē iuenerūt. Qui ad monaste
riū reducti. tam stupore mira
culi q; exhortatione uenerabi
lis patris Gregorij sic meliora
tū sunt. ut eis multū p̄fuit ad
uum t̄ps de monastio recessisse.

Alio q; t̄pe quidā mona. *xxv.*
chus iustus nomine medici
ne artis inbut. Gregorio sedule
obseq; atq; in assiduis egritudi
nib; eius excubare osueuerat.
Hic itaq; corpis languore p̄uen
tus. ad extrema perductus est.
Cui in ipsa molestia fr̄ giman⁹
copiosus nomine seruebat. S;
p̄dictus iustus cum iam se ad
extrema p̄uenisse cognosceret.
eidē copioso fr̄i suo qd̄ occulto
tres aureos habet innotuit.
Qd̄ nimirū fr̄ib; celari non
potuit. Q; subtilit̄ idagan
tes. atq; illi medicam̄ta oīa p̄
scrutantē. eosdē tres aureos

175
iuenerūt in medicamine absco
ditos. Qd̄ mox ut gregorio nū
ciatū est. tantū malū de fr̄e qui
secum cōmunit̄ uiuerat equani
mit̄ ferre non ualuit. q̄ppe q; e
idem monastio iam dudū regu
lam ostituerat. ut cuncti fr̄s ita
cōmunit̄ uiuerent. q̄tū eis sin
gulis n̄llā habē. p̄p̄a liceret. Tūc
gregorius nimio merore cōpuls⁹
cogitare cepit. uel qd̄ ad exēplū
uiuentib; p̄uideret. uel qd̄ ad pur
gationē morientis faceret. Precio
sio ḡ eiusdē monastij p̄posito ad se
accerfuto dixit. Uide ut nullū ex
fr̄ibus se ad eum morientē iun
gat. nec sermonē solationis ex
cuilibet eorū ore p̄cipiat. S; cū in
morte constitutus fr̄s quesierit.
ei suus carnalis fr̄ dicat. q̄a pro
solidis quos occulte habuit. acū
ctis fr̄ibus abhominat̄ sit. ū sal
tem in morte de culpa sua m̄tē
illī amantudo transiberet. atq;
a peccō quod p̄petuerat purget.
Cum ū mortuus fuit corpus illi⁹
cum fr̄m corpib; non ponat. sed
quālibet fossam in st̄quilimo fa
cite. ibiq; sup eum tres aureos
quos reliquit iactate. simul oēs
clamantes. pecunia tua tecū sit
in p̄ditione. et sic eum tra coopite.

In quibus utique rebus sollicitissimus
pater Gregorius unam mouenti.
alteram uero uiuentibus fratribus prode de
creuit. ut illum amaritudo
mortis a culpa solubilem faceret. et
istos auaricie tanta dampnatio
misceri talibus prohiberet. Quod ita
factum est. Nam dum idem mona-
chus puenisset ad mortem. atque an-
xie se quereretur fratribus comenda-
re. nullusque frater ei applicari uello
qui temptaret. ei carnalis frater
cur ab omnibus esset abhominatus appe-
ruit. Ille pertinens ut audiuit de
reatu suo uehementer ingemuit. atque
in ipsa tristitia de corpore exiit. Quod
ita est sepultus. ut Gregorius ius-
serat. Sed omnes fratres eadem senten-
tia perterriti. cepunt singuli extre-
ma queque uilia. et que habere
eis regulariter semper licuerat ad
medium proferre. uehementerque for-
midare. ne quid apud se esset
unde reprehendi potuissent.

Cum uero post mortem **xvi**
fratris triginta dies iam essent
euoluti. cepit animus Gregorius
misericorditer ei compati. eiusque
cum graui merore supplicia pen-
sare. et si quod esset exemptioni ei
remedium que. Tunc euocato ad
se eodem precioso monasterii sui pro-

sito. tunc dicit. Diu est quod frater
iustus qui defunctus est in igne
cruciatur. Debemus ei aliquid
caritatis impendere. et ei in quantum
possumus ut eripiat adiutori-
um comodare. Vade itaque. et ab
hodierna die continuis triginti
diebus offerre pro eo sacrificium
stude. ut nullus omnino permittatur
dies quo pro absolute eius
salutaris hostia non mactetur.
Quod pertinens abscessit. et paruit.
Gregorio autem alia curante atque
euolutos dies minime numman-
te. isdem frater qui defunctus erat
nocte quadam fratri suo copioso pro
uisione apparuit. Que ille cum
uidisset. inquisiuit dicens. Quid
est frater. Quomodo est. Cui respondit.
Nunc usque male fui. sed iam bene sum.
quia hodie communionem recepi.
Quod isdem copiosus progens pertinens
indicauit in monasterio fratribus. fra-
tres uero sollicitate computauerunt dies.
et ipsum diem inueniunt fuisse quod pro
eo tricesima oblatio fuerat im-
pleta. Cum copiosus nesciret
quod pro eo frater auctore Grego-
rio ageretur. et fratres ignorarent
quod de eo copiosus uidisset.
uno eodemque tempore dum agnosceret
ille oblationem. isti audiunt som-

num. tricesimūq; diem cognoscet. concordante simul uisione ⁊ sacrificio res apte claruit. quia frat que sub animadversionis sententia gregorius mori pmiserat per salutarem hostiā a supplicio liberat.

Quadā die cum adueni. **xvii.** gentib; nup negociatorib; multa uenalia in forū romane urbi fuissent pposita. multiq; ad emē dum undiq; conflurissent. contigit gregorium uirū deo dignū simū preterire. **Q**uē cernens int̄ alia pueros corpe candidos. forma pulcherrimos. uultu uenustos. capilloz q; nitore pspicuos ēē uenales. interrogat mercatorē de q̄ p̄ta illos attulisset. Ille respond. De brittānia insula. cui incolarū omniū facies simili candore fulget. gregori⁹ dixit. xp̄iani sūt id insulari. an adhuc pagani tenent errorib; implicati. Mercator respondit. Non sunt xp̄iani. s; pagani tenent laq̄is irretiti. Tunc beatus gregorius igemiscens. heu pdolor inq̄t qm splēdidas facies pnceps tenebrarū nunc possidet. tanta q; frontē grā uacua ab int̄na dei grā mentem gestat. Rursum interrogat qd ēēt uocabulū illi gentis. Mer

cator respondit. Angli uocant. At ille bene iqt angli q̄ angeli et quia angelicos uultū hnt. ritales in celis angloz decet ēē conciuēs. Itm ḡ interrogabat. quod nomen habet ipsa puincia. Mercator respond. Puinciales illi uocant̄ deiri. Et gregorius bene iqt deiri. q̄a de ira sunt eruendi. et ad grām xp̄i reuocandi. Rex aut̄ illius puincie qm̄ nuncupat. Mercator respondit. Aelle uocat. **Q**uē gregorius alludens ad nomē dixit. Bene dñ̄ aelle. q̄a aella idest laudē dei oportet illis in partibus decantari. **xvii.**

Mor itaq; accedens ad benedictū apostolice sedis pontificem. cepit uehement̄ expetere. ut in brittāniā aliq̄s ubi ministr̄s emitteret. Quo cū neminē ire uelle cognoscet. semetipm̄ q; non dubitauitingere. dum pontifex s̄ licentiā cōmodaret. **U**lcet cum magna cunctatione toti cleri ac ppli gregoriū spon te pficisci cupientē abire pmisit ip̄catus ei diuinit̄ p̄sp̄a mi

De cuius **xviii.** **S**uist̄. absentia romani plimū p turbati. deliberato consilio

trifarie p loca uie contigua und
pontifex ad beati pet. pfecturus
erat basilicā partium. eumq;
turmatim talit' alloquunt'. Pe
trum offendisti. romā destru
xisti. gregoriū dimisisti. Abul
sententis oīno papa p̄ritus?
misit continuo nuncios qui ui
rum dñi reuocarent gregoriū.
Qd ip̄e s̄ cōmeantib' iam p̄dix
rat fore futurū. **xx**

Namq; tūm dierum itinē p
fligato. ad q̄ndā. locū rege
turi forte diuiterant. Quo sin
gulis q̄scentib' gregorius lecti
tabat. Quem locusta supueniēs
coegit paululū a legendo q̄sce
re. et ex consideratione sui no
minis docuit eum in eodē lo
co restare debere. Statimq; co
mites adhortatus festinanti
re certabat. S; supuenientib'
ap̄licis nunciis licet magnop̄e
t̄staret. compuls' est redire ad
ppriū monasterij curam. **xxi**

Demq; cernens benedictus
uenerabil' pontifex ututū
gradib' gregoriū ad alta con
scendē. uolent' eum a quiete
sui monastij abstrahens. eccle
siastici ordinis officio sublima
uit. leuitāq; septimū ad suū

adutorū consecrauit. In q̄ ue
nerabilis leuita gregorius in
tanta honestate humilitatis
uiguit. tanta sollertia munif
trauit. ut uidet' anglis nō so
lum uitore habit'. uerū s̄ cla
ritate morū pbabiliū q̄dām

Nec multū **xxii** **S**coege
post pro responsis ecclesia
ticis ad urbem constantinopoli
a pelagio presule destinatus.
Ubi q̄muis in ireno diuaretur
palatio. uite celestis non int
misit p̄positū. Secuti naq; s̄t
eum multi a suo monastio fr̄
g' mana deuincti caritate.
Quod diuina factū dispensatō
ne aspicitur. ut eoz uidelicet
exemplo ad orationis placidū
litus quasi ancore fime stū
gētur. et dum causay secula
rium utiginib' fluctuaret. ad
illoz osortū uelut ad tutissi
mi portus tremi actus uolu
mina fluctusq; refugeret. I
licet illud eum ministium a
monastio abstētū ap̄stine q;
q̄etis uita. mucrone sue occu
pationis extinxit. int' eos tū
p̄studiose lectionis colloqum.
cotidiane aspiratio cōpunc
tionis animabat. **xxiii**

Quorum g[er] consortio non so-
 lum a terrenis munit[ur] in
 cur[s]ib[us] uerū s[ed] ad uite celestis
 exercicia magis ac magis succū-
 sus. Nam ab eisdem fr[atr]ib[us] enire
 rogatus. maxime q[ue] alexandro
 hyspamensi episcopo. qui p[ro]
 causis wisigotoꝝ legatus eo
 tempe constantinopoli ueniat.
 compuls[us] est ut librum beati
 iob multis uolūtū misteris
 enodaret. Neq[ue] ille negare po-
 tuit opus. quod s[ed] amor frat-
 ris multis utile iponebat fu-
 turū. S[ed] eundē libru[m] q[ui]m uir-
 tutam itelligendus. qualit[er]
 ad xpi et ecclesie sacra[m]ta refe-
 rendus. quo sensu unūq[ue] fi-
 deliū sit aptand[us]. per t[er]rias
 itelligendi species miranda
 perdocuit ratione. In q[ui]b[us] tamē
 ita de uirtutib[us] uicis q[ue] disser-
 uit. ut non solū uideat eadē
 uis exponē. s[ed] formis q[ui]dā
 uisibilib[us] seu palpabilib[us] demō-
 strare. Unde non est dubiū p[er]
 fectionē ipsaz eum osecutum
 fuisse uirtutum. quarū tam ef-
 ficacit[er] ualuit idicare p[er]fect[us].

ueterea uene **xxviii**
Rabilis leuita gregorius
 in eadem urbe regia constitu-

tus. uascentē nouā heresim de
 statu n[ost]re resurrectionis. cum
 ipso quo orta est unicio uiuan-
 te gr[ati]a catholice ueritatis atunt.
Siquid euticius eiusdē ciuitati
 episcopus. libro de resurre[ct]ione
 mortuoz confecto. docmatiza-
 uit corpus n[ost]rū in illa resurre[ct]io-
 nis ipalpabile. uentis aeriq[ue]
 subtilius eē futurū. Quid gre-
 gorius audiens. et ratione ue-
 ritatis i[er]emplo d[omi]ne resurre[ct]io-
 nis pbauit. hoc docma ortho-
 dore fidei modis omib[us] q[ui]tū.
Catholica etenim fides habet q[uo]d
 corpus n[ost]rū in illa imortalita-
 tis gl[ori]a sublimatū. subtile sit
 quidē p[er] effectū sp[irit]ualis potē-
 tie. s[ed] palpabile p[er] uitate[m] na-
 ture. iuxta exemplū d[omi]ni cor-
 pis. de quo a mortuis resusci-
 tato dicit ipse discipulis. Palpa-
 te et uidete quia sp[irit]e carne i
 ossa non habet. sicut me ui-
 detis h[ab]ere. Cumq[ue] hoc euange-
 lice u[er]itatis testimoniu[m] grego-
 rius ptulisset. euticius ait. Id
 circo hoc d[omi]ns fecit. ut dubita-
 tionē resurre[ct]ionis sue discipu-
 loꝝ cordibus amoueret. Cui
 gregorius dixit. O iura res. q[ue]
 astruis. ut inde nobis di-

bietas surgat. unde discipulorum
corda fuerunt a dubietate sana
ta. **Q**uod enim detius dici potest.
quam ut hoc nobis de eius uera
carne dubium fiat. pro quod discipuli
eius ad fidem ab omni sunt du
bietate reparati. Si enim hoc non
habuisse astruit quod ostendit.
unde fides discipulorum confir
mata est. unde nostra destruntur.
Euticius ait. Corpus palpabile
habuit quod ostendit. sed post con
firmata corda palpancium. omne
illud in domino quod palpari potu
it. in subtilitate est aliquod redac
tum. Ad hec gregorius respon
dit. Scriptum est. Christus resurgens ex
mortuis iam non moritur. mors
illi ultra non dominabit. Si quid ergo
in eius corpore post resurrectione
potuit imitari. contra ueri
dicam pauli sententiam dominus re
dit in mortem post resurrec
tionem. **Q**uod quis dicere uel stultus
presumat. nisi qui ueram carnis
eius resurrectionem negat. Tunc
euticius obiecit dicens. Si scrip
tum sit caro et sanguis regnum
dei possidere non possunt. qua
ratione credendum est resurgere
ueraciter carnem. **T**unc gregorius
respondit. In sacro eloquio aliter

caro dicitur iuxta naturam. aliter
iuxta culpam. uel corruptio
nem. **C**aro quippe dicitur iuxta natu
ram. sicut scriptum est. hoc nunc or
ex ossibus meis. et caro de carne
mea. et uerbum caro factum est
et habitauit in nobis. **C**aro uero
iuxta culpam sicut scriptum est.
non permanebit spiritus meus in homi
nibus istis. eo quod sint caro. **I**
sicut psalmista ait. Memora
tus est quia caro sunt spiritus ua
dens et non rediens. **U**nde et dis
cipulis paulus dicebat. Vos
autem in carne non estis. sed in
spiritu. **N**equae enim in carne non e
rant. quibus epistolas transmitt
bat. **S**ed quia passionem carna
lium desideriorum uicerant. iam
liberi per uirtutem spiritus in carne
non erant. **Q**uod ergo paulus apostolus
dicit quia caro et sanguis reg
num dei possidere non possunt.
carnem secundum culpam intelli
guit. non carnem secundum natu
ram. **U**nde et mox quia carnem
secundum culpam diceret. osten
dit dicens. **N**equae corruptio in
corruptelam possidebit. **N**ul
la enim celestis regni gloria
caro secundum naturam erit sed se
cundum corruptionem. uel etiam

passionis desideria non erit. q̄
 deuncto mortis aculeo in et̄na ī
 corruptione regnabit. **U**bi au
 ditis euticius osentire. p̄tin̄ se
 respondit. s̄; tamen adhuc cor
 pus palpabile resurgē posse de
 negabat. **Q**ui ī libello quē
 sc̄pserat. pauli q̄; testimoniu
 m̄chiderat. dicentis tu q̄d semi
 nas non uiuificat. nisi prius
 moriat. **I** quia non corpus q̄d
 futurū est seminas. s̄; nudum
 granū. hoc nimirū manifestas
 q̄ caro uel palpabil̄ uel ipsa n̄
 erit. dum sc̄s apl̄s de resur̄o
 nis agens gl̄a. non corpus quod
 futurū ē seminari dixerit. **S**ed
 adhec cicius gregorius respō
 dit. **P**aulus apl̄s dicens nō cor
 pus quod futurū est seminas.
 s̄; nudum granū hoc īsinuat
 q̄d uidemus. quia uidelicet
 granū cum culmo et foliis nas
 citur. quod sine culmo ⁊ foliis
 seminat. **I**lle namq; in augm̄to
 gl̄e resur̄ionis non dixit ḡno
 seminis deesse quod erat. s̄;
 adesse q̄d non erat. **T**u autē
 dum uerū corpus resurgē de
 negat. neq̄quā dicis adesse q̄d
 deerat. s̄; deesse quod erat.

Tunc itaq; gregorius **xxv.**

romanus diaconus. ⁊ euticius
 constantinopolitan̄ ep̄schopus
 hac de re in longa contentione
 p̄ducti. grauissima ceperūt ab
 ūncem simultacione resiliere.
Sum pie memorie tiberius impa
 tor secreto utruq; suscipiens.
 q̄d int̄ eos discordie ūsaret agno
 uit. ⁊ et utruq; partis allegacio
 nem subtiliter pensans. eundē
 librum quē euticius de resur
 rectione mortuoz sc̄pserat.
 sius q̄; allegationib; destruens.
 deliberauit ut flammis cre
 mari debuiss; **A** quo uidelicet
 pussimo īperatore ut simul e
 gressi sunt post longissime dis
 putationis conflictū. pariter
 egrotantes in lectū decidere.

Cum ḡ gregorius uali **xxvi.**
 dissimis febr̄ib; estuaret. eu
 ticius cum morte confligens.
 pellē manus sue tenebat corā
 omnib; dicens. **C**onfiteor quia
 omnes in hac carne resurgenti.
Post quam catholice fidei ofes
 sionē. defunctus ē. **Q**uo mor
 tuo. quia pene nulls erat q̄ ei
 dicta sequeretur. gregorius dis
 simulauit cepta p̄sequi. ne in
 fauillas uideretur uerba iacta

Quanta autem **xxvii.** **S**re.

auctoritate ministriū sui apoc
situs impleuit. quante reueren
tie apud augustos extitit. quā
taq; sollicitudine afflicte itali
e succurrere sepius fecit. si quis
plenius nosse desiderat. eplā
anteceſſoris eius pape pelagi
ad eum sup̄ multimodis eccle
ſie dei necessitatib; destinata.
que hactenus in scrinio scē se
dis aplice studiosissime obser
uantur. pcurrat. Ex quarū
multitudine hic unā int̄sero.
quatin; illius ministrii q̄lita
reliquarū q; osequētia gnoscat.
Que ita se habet. **Pela** **xxviii**
gus ep̄c dilecto filio gre
gorio uenerabili diacono. Om
nia q̄dē que necessaria fuerūt
p̄ honoratū notariū tibi cura
uimus indicare. Quē cū fr̄e
ep̄schopo sebastiano ad dilō
nem tuā direximus. ut q̄a ī
illis partib; ad rauennā usq;
nūc cum uiro gloriosissimo
dōno decio patricio fuit. ip̄e
sua relatione te ex omnib; stu
deat informare. uel si q̄ neces
saria iudicaueris. possit dom
no ip̄atorū suggerere. quia tā
te calamitates ac t̄bulatōnes
nobis a p̄fidia longobardoz

illate sunt contra sui ip̄ū uir
iurandū. ut nullus possit ad
referendū sufficere. Predictum
autē fratrem sebastianū qm̄ sus
cepimus. uel in quali apud nos
te suggerente fuerit caritate.
ipsius potis relatione cognosce.
qui ip̄misit nobis necessitates
uel picula totius italie. pussimo
domno ip̄atorū suggerere. Loqm̄
ni ḡ et tractate. quom̄ n̄ris cele
rius possitis piculis subuenire.
quia ita hic coangustata ē res
publica. ut nisi deus pussimi
in corde p̄ncipis ip̄e rauit. ut
insitā s̄ miām suis famul' lar
giatur. et sup̄ illā diacoposin.
uel unum magistrū militū. et
unū ducē dignetur concedere.
in omni simus anḡtia destitu
ti. quia maxime partes roma
ne omni presidio uacuate uidi
tur. et exarch' sc̄bit nullū nob̄
posse remediū facē. q̄ppe q̄ nec
illas partes custodiendas se
testatur posse sufficere. Inpet̄ il
li deus n̄ris uelocit' subuenire
piculis. anteq̄ nefandissime
gentis exercitus loca que ad
huc in re publica detinent. dō
s̄ otriū qd' absit p̄ualeat occu
pare. p̄brim autem ad nos tūc

mittē deo uiuante festina? q̄a
 7 in monastio tuo 7 in opus ad
 q̄d eum p̄posuim? necessari om̄i
 no cognoscit. **D**ata quarta no
 narum octobrium. indictione
Huc siq̄dē **xxviii.** **S**ctia.
 monastio sicut hic papa pe
 lagius meminit. maximianus
 qui post siracusā episcopus
 extitit? eodē t̄p̄e p̄fuit. **Q**ue
 nerabile leuitā gregoriū in ei
 dem regie urbis palacio p̄ res
 p̄onsis ecclesiasticis desudantē
 uisitacionis gr̄a cum fr̄ib? iue
 nit. **E**t dum ad monastiū ei s̄
 q̄: cōmissū romā rediret? i ma
 ri adriatico nimia tēpestate de
 p̄hensus? inestimabili ordine
 atq; iusitato miraclo erga se.
 cunctosq; qui secum aderant
 omnipotentis dei et iram cogno
 uerunt 7 gr̄am. **N**am cū in eorū
 mortem uentoz nimietatibus
 fluctus eleuati seuirent? ex na
 ui clauo pdito. arbor abscisa ē
 uela in undis. piecta? totumq;
 uas nauis quassatū. nimis fluc
 tibus ab omni fuerat sua cōpa
 ge dissolutū. **R**imis itaq; pat̄n
 tibus int̄iuit mare? atq; usq; ad
 superiores tabulas ipleuit? ita ut
 non magis nauis int̄ undas

quam iam unde intra nauim eē
 uiderent. **T**unc in eadē nauī resi
 dentes. non iam ex mortis uicina
 s; ex ipsa eius p̄senti uisione tur
 bati. omnes sibi metipsis pacem
 dederunt? corpus et sanguinem
 redemptoris acceperunt? deo se
 singuli cōmendantes. ut eoz ani
 mas benignē suscipet? quoz cor
 pora ita pauende morti tradidiss;.
S; om̄p̄e deus qui eoz mentē mi
 rabilit̄ terruit? eoz quoq; uitā
 p̄ meritū famuli sui gregoriū. p̄
 cuius speciali amore ueniant
 mirabilis reseruauit. **N**am
 diebus octo nauis eadem usq; ad
 superiores tabulas aquis plena it̄
 p̄p̄riū pagens enatauit? nono
 autē die in ronensis castri por
 tu deducta est. **E**x qua exierunt
 omnes incolumes? qui cū p̄dicto
 maximiano uenerabili uiro na
 uigabant. **C**umq; post eos ipse
 fuiss; egressus? mox in eiusdē
 portus profundū nauis demisa
 est? ac si illis egredientib? p̄ pon
 dere subleuatione caruiss;? 7 que
 plena hominib? in pelago aquas
 portauerat atq; natauerat? mari
 mano cum fr̄atib? recedente. aq̄s
 sine hominib? in portu nec porta
 re ualuit nec natate? ut hinc

om̄pe deus ostenderet. quia per
meritum gregoriū quē fratres ui
sitauerant hanc onustā sua ma
nu tenuerat. que ab hominibꝫ
uacua p̄manere non potuit sup
gitur postqꝫ **xxx** Saqs.
romam gregorius uenerabilis
leuita reuersus est. aliquāto int̄
iecto t̄pe tanta inundatione ty
beris flūius alueum suum egi
sus est. tantumqꝫ excreuit ut
eius unde sup̄ muros urbis in
fluere. atqꝫ in ea regiones mar
imas occupassent. antiquaqꝫ
edum plurima monumta dei
cerent. ecclesiastia horrea uo
lent subuerterent. In quibꝫ nō
nulla modioꝝ itici milia periere.
Tunc etiā innumera **xxxi**
bilis multitudo serpentū
cum magno dracone in modū
trabis ualide p̄ tyberim flūis
alueū in mare descendit. Sed
suffocate bestie int̄ saluos maxi
turbidissimi fluctus. sine mo
ra in litore deciderunt. sua qꝫ
putredine totū aerē corrupunt.
Secuta est e uestigio **xxxii**
clades inguinaria. que ro
manā urbem adeo uehementi pel
tilentia lamauerat. ut etiam
corpali insu sagitte celitus ue

nire. et singulos q̄sqꝫ p̄cutē uide
rent. Que in mense undecimo
uenient. p̄mo omnium iuxta il
lud quod in ezechiele p̄phā loq̄
tur. a sanctuario meo incipite
pelagiū papam p̄cutit. et sine
mora extinxit. Quo defuncto.
ita in reliquiū fulgus descendit.
ut subtractis habitatoribꝫ domo
in urbe plurimas uacuas oīno
Sed pesti **xxxiii** reliquit.
Silentia supra modū seuen
te. quia ecclia dei sine rectore
ēē non poterat. gregoriū licet
totis uiribus renitente. clerus
senatus p̄p̄s qꝫ romanus s̄ con
cordit̄ pontificē delegerunt. Am
ille apicem totis uiribꝫ ciuitate
decernens sese idignū tali hono
re clamitabat. uidelicet metu
ens ne mundi pompa quā ab
iecerat. ei sub ecclesiastica colore
regiminis aliquo modo surri
pere potuisset. **xxxiiii**
Et ubi decretum generalita
tis euadere nequit. consen
surum se tandē aliquando simu
lauit. et ip̄eraton mauricio c̄
filū ex lauacro sc̄o suscep̄at la
tent̄ litteras destinauit. adiu
rans et multa prece deposcen
ne unqꝫ p̄p̄lis assensū p̄beret

S; prefectus urbis germanus nomine eius nunciū anticipavit. cōphensio q; ac disrupti epistolis ofensum quē ppl's fecerat imperatori dixerat. At ille grās agens deo. p amicitia diaconi. eo quod locum deferendi ei honoris qd cupierat reperiss;? data pceptione ipm ordinari pcepit. Interū dum urbe regia iperatois p̄stolaretur assensus: et lucis ipsa pplm uehement' deuastaret. uenerabilis leuita gregoriū ubi ad plebem exorsus est dicens.

Portet dilim fratres **xxxv** ut flagella dei que uentura metuere debuimus? saltē p̄sētia et expta timeamus. Coniūsiōis aditum nobis dolor aperiat? recordis nrī duriciā ipsa quā patimur pena dissoluat. Ut enim p̄phā teste p̄dictū est puenit gladius usq; ad animā. Ecce enim cuncta plebs celestis ire mucrone percussit. et repentina singuli cede uastant. Nec languor mortem puenit? s; languoris moras ut cernitis mors ipsa p̄currit. Percussus qsq; ante rapit. quā ad lamenta penitentie quertatur. Pensate ḡ qualis ante ofpectū districti iudicis puenit? cui n̄

licet flere quod fecit. **E** habitatores quid non ex parte subthunt? s; parit' corrunt? domus uacue relinquunt. filioy funera parentes aspiciūt. et sui eos ad intitū heredes p̄cedunt. Unusq; ḡ nostrū ad penitentie lamta confugiat. dum flere ante p̄cussione uacat. Reuocem' ante oculos n̄tis q̄cqd errando cōmisum? r̄qd neq; egimus flendo puniamus. Preueniam' faciē eius in ofessione. et sicut p̄phā amonet. leuemus corda n̄ra cum manib' ad deum. Ad deum q̄ppe cū manibus corda leuare est. orōnis nrē studiū. cum merito bone opatōnis erigere. Dat p̄fecto. dat tremori nostro fiducia. qui per p̄phā clamat. Nolo mortē peccatoris? s; ut conuitatur uiuat. Nullus autē de iniquitatū suarū inmanitate desperet. Uetnosas nā q; n̄iniuitay culpas t̄duana penitencia abst̄it. et conisus late uite p̄mua etiā in ipsa sententia sue mortis emeruit. Mutemus ḡ corda. et p̄sumamus nosiā p̄cepisse quod petimus. Eicius ad p̄cem iudex flectit. si a p̄uitate sua petitor corrigat. Imminente ḡ tante animadiuisionis gladio?

nos importunis precibus insistamus.
Ea namque que ingrata esse homini-
bus importunitas solet iudicio ui-
tatis placet. quia pius et mise-
ricors deus uult a se precibus ueniam
exigi. qui quantum meremur non
uult ualere. hinc enim per psalmistam
dicit. Inuoca me in die tribulatio-
nis tue. et eripiam te. et magnifi-
cabis me. Ipse ergo est testis quia in-
uocantibus misereri desiderat. qui
amonet ut inuocetur. Punde fra-
tres karissimi oratio corde. et correctis
operibus crastina die primo dilucu-
lo. ad septiformem letaniam iuxta
distributionem inferi designatam.
deuota cum lacrimis mente ueni-
amus. Nullus uerum ad terrena o-
pera in agros exeat. nullus quodli-
bet negocium agere presumat. qui-
nus ad sancte dei genitricis ecclesi-
am uenientes. qui simul om-
nes peccauimus. simul omnes ma-
la que fecimus deploramus. ut
distictus iudex dum culpas
nostras nos punisse considerat. ipse
a sententia imposita dampnatio-
nis parcat. xxxvi

Sequitur letania clericorum ex-
at ab ecclesia sancti iohannis
baptiste. Letania uirorum. ab
ecclesia sancti marcelli martiris. Leta-

nia monachorum. ab ecclesia sanctorum
marini cosime et damiani. Letania
a feminarum conjugatarum. ab eccle-
sia beati primi martiris stephani.
letania uiduarum ab ecclesia beati
uitalis martiris. Letania pauperum
et infantum. ab ecclesia beate ce-
cilie martiris. xxxvii

Igitur dum magna multitu-
do diuise etatis sexus atque pro-
fessionis iuxta preceptionem le-
uite gregori die obstituto ueni-
set dominum rogatura. intantum
lues ipsa defecit. ut inter unum
hore spacium dum uoces plebs ad
deum supplicationis emitteret. oc-
toginta homines ad terram corru-
entes spiritum exhalarent. Sed nequaquam
desistit facundissimus rethor po-
pulo predicare. ne ab oratione ces-
sarent. donec miseratione diui-
na pestis ipsa quiesceret. xxxviii

Enim uero cum adhuc futuris
antistes putaret se principem
a consensu consecrationis sue peni-
tus auertisse. cognouit tandem
suas litteras a prefecto urbis ger-
mano interceptas fuisse. cui rei
gratia ipse responsum quod uideli-
cet uoluntati sue contrarium ge-
rebatur perueniens. quia palam
egredi portas ciuitatis non po-

terat. a negociatorib' se exponē
 dum dissimulato ut fertur habi
 tu callidus ipetavit. Siluarū
 saltus expectat. cavernarū lati
 tuda requirit. In quib' dum ab
 omnib' sūma sollicitudine q̄re
 retur. iudicio columpne fulgi
 de sup se uigit e celo dependen
 tis agnoscitur. Capitū. trahi
 tur. et apud petri aplōz p̄ncipi
 templū sūmus pontifex ḡsect.
Explicit lib' p̄m'. Capla libri sc̄di.

Ubi gregorius seruū seruoꝝ
 dei se scribens mediocibus ues
 timentis amicitur.

Ubi fidei sue irreprensibile sym
 bolum dicitur.

Ubi patriarchalib' tronis
 suam synodicā dirigit.

Ubi q̄nq; gēlia se uenerari fatet.

Ubi codicē gelasianū coartat.

Ubi stationes constituens trac
 tatus euangelioꝝ declamat.

Ubi uerbi pabulo pauperi
 bus alimenta ministrat.

Ubi pro hospite dominū s̄cepit.

Ubi duodecim iuitatis. t̄cū deci
 mū anglm̄ s̄ deputatū s̄ di
 uinitus recognoscit.

Ubi tribus milib' ancillis dei an
 mualit̄ lxxx. libras prestat.

Ubi diatim p̄ ueredarios cocta

stipendia destinat.

Ubi pro paupe mortuo ue
 hementissime lamentatur.

Ubi panis frustū in carnē car
 nis rursus in panis
 primordia reformauit.

Ubi pannū pupug' i sangt' effluū.
 uale de eo somnū hēmita gnouit.

Incipit liber sc̄s.

Ubi iam
 nunc quō
 adlethe x̄
 gregori u
 riliter i gym
 nasio sc̄e ipi
 us ecclie de
 sudantis p̄

lato libello thoroſa m̄bra deſc̄p
 ta ſunt. qualit̄ in paleſtra q̄q;
 conſlitit aſpirante d̄no p̄fera
 tur. Si q̄dē mox ut ſūmū ponti
 ficū feliciffime. romane urbis
 xp̄o mortalibus ḡſulente ſorti
 tus eſt. ſupſticio ſū uniuſa
 lis uocabulū qd' iohel' ḡſtan
 tinopolitan' ep̄c̄ iſolent' ſibi
 tunc t̄pis uſurpabat mox an
 ceſſoꝝ ſuoꝝ pontificū. ſub diſ
 t̄ctiffime int̄minationis ſent̄i
 tia reſutauit. Ip̄mus omnū
 ſe i p̄ncipio ſuax epl̄ax ſeruū
 ſeruoz dei ſc̄bens. ſatis humi

lit' definiunt. cunctis q; sui suc
cessorib; documtu' sue humilita
tis tam in hoc qua' i' medioeb;
pontificalib; induuntis. quod ui
delicet hactenus in sca romana
ecclesia obseruat' hereditariu' reliq't

Oeniq; in specula sce uniu'
salis ecclesie uir tota' humi
litas. auctoritatis ac orthodo
xie. unde uideri raudiri clari
euangelic' prece ualeret q'stites.
oris sui diuinissimo gladio r' nec
tam fidem minuit. et cunc
tas hereses in simbolo dissipa
uit. Quid uidelicet sacre q'ssio
nis symbolu' ita se habet. Cre
do in deum patre' oipotentem
patre' r' filiu' r' spm scm tres p'so
nas. unam substantia' patre'
igenitu'. filiu' genitu'. spm u'
scm nec genitu' nec igenitu'. s;
coeternum de patre r' filio p'ce
dente. Confiteor unigenitu' co
substantialem r' sine tpe na
tum de pa tre oiu' uisibiliu'
r' uisibiliu' conditore'. lum ex
lumine. deum ueru' de deo ue
ro. splendore' gl'e figuram substā
tie. qui manens uerbu' ante
secla. perfectus homo creatus
iuxta finem scloz. ceptus r' ma
tus ex spu sco r' maria uirgine.

qui natura' nra'm suscepit absq;
pecco. et sub pontio pylato cru
cifixus est et sepultus. t'cia die
resurrexit a mortuis. die aute'
q'dragesimo ascendit in celu'. se
det ad dexteram patris. unde uen
turus est iudicare uiuos r' mor
tuos. positus ante oculos oiu'.
occulta singloz. dat'is uultis
p'petua p'mia regni celestis. in
quis aut' supplicia ignis etni'.
inouatur' seculu' p' igne'. Sredo
carnis resurrectione'. Confite
or uniu' baptisma. unam fide'. unam
aplicam et uniu'sale' ecclesiam.
in qua sola possunt laxari pec
cata in nomine patris r' filij. et

Synodicā q;
sua' gregorius scdm p'scū
decessoz suoz more' iohi stan
tinopolitano. eulogio alexan
drino. gregorio antioceno. io
hanni ierosolimitano. r' anas
tasio ex patarcha anthiochie
destinauit. Que ita se habet.
Consideranti michi quod impa
meritis a toto animo rennu
ens. pastoralis cure pondera por
tare compuls' sum. caligo me
roris occurrit. et t'lte cor meū
alud nisi eas que uideri n' si
nunt. tenebras uidet. Nūq'd

ad dñm antistel nisi p delictis
 ppli intercessor eligitur. Qua
 itaq; fiducia ad eum p peccis
 alienis intercessor uenio. apud
 que de ppis secur non su. Si for
 te qspiam apd potentē uirum
 qui sibi uatus i m est; icogni
 tus. intercessorē suū me fieri que
 reret. ptinus responderē. ad i
 tercedendū uenire nequeo. qā
 eius noticiā ex sedula familia
 ritate non habeo. Si igit recte
 homo apud hominē de q mini
 me p̄sūpsisse fieri intercessor eru
 bescerē. quante audacie ē quod
 ap dñm p plō locū intercessoris ob
 tineo. cui familiare me p uite
 mitū non agnosco. Qua in re
 m̄ adhuc aliud graui formidā
 dum. quia sicut cuncti liqdo no
 uimus. cum is qui displicet ad
 m̄cedendū mittitur. uati ani
 mus ad detiora puocat. Et ualde
 ptimesco ne cōmissa in plebs fide
 lū. reatus mei additamto de
 peirat. cui nūc usq; dñs eq̄numi
 ter delicta tolerabat. Cū uero
 utriq; hunc timorē subp̄mo. i
 consolata mentē ad pontificali
 opis studia accingo. considera
 ta ipsa rei imensitate deterreo.
 p̄pendo q̄ppe quod oī cūa uigi

landū est. ut rector cogitatione
 sit mundus. operatione p̄cipu
 us. discretus in silentio. utili
 i uibo. singulis i cōpassione. pri
 mus. pre cunctis cōtēplatione s
 pensus. bene agentib; p humi
 litatē socius. cont delinq̄ntiū
 uicia p zelū rectitudinis erect.
 cetera que latius post in lib pas
 torali p̄seq̄tur. IIII

Preterea quia corde inq̄t cre
 ditur ad iusticiā ore autē cō
 fessio fit ad salutē. sicut sc̄i eu
 uangelu. q̄tuor lib̄s. sic q̄tuor
 sc̄alia suscipe et uenerari me fa
 reor. Nicenū scilicet in quo per
 usum atri; docina destruitur
 Constantinopolitanū q̄; in quo
 eunomy. imacedony error cō
 uincit. et ephesinū etiā p̄mu
 i quo nestori impietas iudicat.
 Calcedonense uero i quo euticis
 dioscoriq; p̄uitas repbat. tota
 deuotione cōplector. itegerri
 ma approbatione custodio. qā
 in his uelud i q̄drato lapide. sc̄e
 fidei structura consurgit. i cu
 iuslibet uite atq; actionis exis
 tit. q̄sq; eoz soliditatē non te
 net. etiā si lapis eē c̄nuitur. ta
 men extra edificū iacet. Q̄ntū
 q̄; sc̄iliū parit ueneror. in q̄

eplā que ybe dicitur errorū plena
reprobatur. et theodorū psonā me
diatoris dei et hominū in duab
substantiis separant. ad impietati
psidiā cecidisse iuincit. Sc̄pta q̄
theodori p que beati curilli fides
rephendit. ausu iudentie plata
refutant. Cunctas ū psonas q̄s
p̄fata ueneranda concilia respu
unt. respuo. quas ueniant āplec
tor. quia dum uniuersali sunt cō
sensu constituta. se et non illa dest
it. q̄s q̄s p̄sumit aut solue q̄s reli
gant. aut ligare quos soluunt.
Nis̄ q̄s ḡ aliud sapit. anathema sit.

Sed et gelasianū codicē de
missax sollempnis. multa sub
trahens pauca conuētens. n̄ nllā
uero supadiens in unū lib uolu
mine coartauit. in canone appo
sunt diesq; nr̄os in tua pace dispo
ne. atq; ab etna dampnatōne
nos eripi. et in electorū tuorū iube
as grege numerari. vi

Stationes p basilicas uel beato
rū nr̄m cunctia sc̄dm quod
hactenus plebs romana q̄i eo ui
uente ctati discurret. sollicit̄ or
dinant. p quas r̄ipse p̄ exponē
dis eūglicis lectionib; simul dis
currens dum adhuc loq̄ ualery.
xx. omelias eūglij corā ecclia di

uīso t̄pe declamauit. reliq̄s ū
eidē numū dictauit quid. s; las
sescente stomacho labore conti
nuo ab aliis p̄nunciandas decre

Sequēbatur vii Sūt.
Exercitus dñi ultra citrag;
gregoriū p̄euntē. rauditure ū
bum doctrine. inuincibiles un
diq; diuisi sexus etatis ac p̄fessio
nis uoluntarie confluebant co
hortes. Quibus ille ut pote doc
tor celestis milicie. cunctis dum
taxat arma sp̄ualia suggēbat.
Paupib; et aduenis qui p̄ condi
tione tēpū romē istuxerat. co
tidiana stipendia ministrabat.

Tante hospitalitatis viii
Gregorius in ipso patarchi
o p̄mansit. ut exceptis his q̄s
tam p̄ diuisas regiones quā ro
mē q; longobardorū p̄fidie gla
dios fugientes. ecclesiastica sti
pe miscdit nutebat cotidie.
ad mensā suam p̄gnos q̄libet
iuitaret. Int̄ q̄s die quadā un
accessit. in cuius manib; dū ipse
ex humilitatis ministio aquā
fundē uellet. conuulsus urceū ac
cepit. s; repente eum ī cuius ma
nib; aquā fundē uoluerat non
iuenit. Cūq; hoc factum secū
ipse miraretur. eadē nocte do

mmi ei p uisione dixit. Ceteris die
 bus me in mbs meis? hestno a
 die me in memetipso scēpisti.
Alio q; tēpore idem grego **iv.**
 rius iuxta osuetudine sua p
 cepit saccellario suo? ut duode
 cam pēgnos ad pndiū iuitaret.
 Et pēgens? uilla cōpleuit. Dū aut
 simul discūberent? intuent pa
 pa tredecī numāuit. Jacer sito
 saccellario cur cont iussione ter
 cū decimū inuitare p̄sūpsit iq̄
 fuit. Ille obstupēfactus conui
 uantel pēgnos curiosi? numera
 uit? et duodecī solos iuemens
 ueluti secūs respond. Crede m̄
 uenerabilis pat non sūt n̄ xii.
 sicut ipse iussisti. Ergo dū quic
 tus sepius. xii. idem tēdē nume
 raret? ac tēdecimū quē solus
 papa uidē potat n̄ uidēt? ani
 madūtit sp̄alis pat gregorius
 uirū p̄pūs discūbentē. uultus
 crebro ouertē. et nūc adolēcū
 tem? nūc ū s̄ uetulū ueneran
 da quadā canicie simulare. Fi
 nito gūuuo duodecī qdē abire
 p̄misit. tēdecimū ū manus
 capiēns in cubiculū suū idixit
 uehēm̄t aduūrans. ut ei se. no
 menq; suū simplicit̄ p̄dē dig
 naretur. **Q** respondens dixit

Et cur interrogas de nomine meo?
 qd ē mirabile. Verūt̄n scito me
 moria recognoscens. qā ego sum
 naufragus ille qui qndā ueni ad
 te qn̄ scribebas in cella monastij
 tui ad cluū scauri? cui dedisti duo
 decī nūm̄sinata r argenteā scutel
 lam quā tibi cū ifusis legumini
 bus miserat filua mater tua. **E**
 hoc t̄ pro certo sit cognitū. qā
 ab illo die quo m̄ hec hilari ani
 mo t̄būisti. destinauit te dñs scē
 fieri p̄sūle ecclie sue. p qua r̄ p̄pū
 sanguinē sudit. et esse successorē
 atq; uicariū aplōz p̄ncipis petri?
 cuius r̄ iūtutē imitatus es. cū
 substantias offerentiū diuideret
 put cuiq; opus erat. hec aut̄ au
 diens gregorius dixit. Tu qm̄
 nosti quod tunc me dñs scē ecclie
 sie p̄esse destinaret. At ille iqt̄.
Qm̄ ego angelus eius sum? itūc
 ab eo ad tuū iqrēndū p̄positū des
 tinatus. Tunc gregorius quia
 nondū manifeste uiderat āge
 lum. p̄sus expauit? sibiq; hūc
 talit̄ dicentē audiuit. Ne timea?
 neq; formides. Ecce enī remisit
 me dñs ut sim tibi custos q̄ diu
 suis in hoc mortali sclo? q̄tinis
 q̄ cūq; rem petieris p me apud
 eum fiducialit̄ ualeas ipetrare.

Iulio gregorius in facie sua orauit
dicens. Si pro pusillu mee parui-
tatis munusculum tanta in retribu-
it omnipotentissimus dominus. ut et ponti-
ficem me sancte ecclesie faceret. custodemque
in suum angulum deputaret. quanta
in putem restituat si in preceptis
eius totis uiribus permanens plura
studuero de pluribus erogare.

Rabibus milibus ancillis *x.*

Deus quas greci monastrias
uocant. quondecim libras auri de-
dit pro lectissimus. eisque pro cotidia-
nis stipendiis octoginta libras
annualiter conferebat. De quibus
theodoste patricie scribens. harum
inquit talis uita est. atque infantium
lacrimis et abstinentie discretis. ut
credamus quia si ipse non essent.
nullus nostrum iam pro tot annos in
loco hoc subsistere inter longobardo-
rum gladios potuisset. *xv.*

Cotidianus quibusque diebus per
omnium regionum uicos uel
compita. infirmis seu quilibet cor-
poris parte debilibus. cocta stipen-
dia pro constitutos ueredarios e-
mittebat. Verecundioribus uero ante
quam ipse cibum caperet a mensa sua bene-
dictionis apostolice ostiarii dirigere
curabat scutellam. ita ut neminem
exciperet misericordissimi beniuolentia

puisoris. que ad fide traxerat om-
potentis cognitio creatoris. *xvii.*

Horum dum quendam in an-
gustus andronarium recessibus
auespiu hominibus inueniri mortuum
ostigiss. estimans cum stupis im-
probia perisse. ita pro aliquot dies ut de-
amissarum celebratione uacando
titatus est. tanquam si propriis manibus e-
um quod dictu nefas est permisisset.

Tanta uero utrum aliquibus uir iste *xviii.*
tanti meriti miraculum claruerit.
supfluo querit quod luce clari-
ostat. quod is qui uirtutum signa sui-
mitis ualuit alius quam christo largien-
te acquirere. si exegisset oportuni-
tas facilius poterat hec in ipse puer-
reri. Sed ne huius qui cum uideris
signa uisibilia ad ostendendam
sanctitatem expetunt satisfactio
desit. et illis que sanctorum exemplis ad
meliora accendi et pueri querit
edificatio possit. quedam autem
referenda que pro eum dominus ad ex-
citandam et corroborandam nostre in-
tis tepore. et ut sic dictum sit for-
te infidelitatem potius quam ignoran-
tiam. fieri et manifestare decuit.

Mater familias queclā
nobilis erat in hac ciuitate
romana. que religionis et deuo-
tionis studio oblationes facere

et die dominica ad ecclesiam de
 ferre. summoq; pontifici ecclesiasti
 ce consuetudinis et familiaritatis
 eade gratia offerre solebat. Quod
 die quadam ex more ad communica
 dum de manu apostolice ordine suo ac
 cedet. illiq; pontifex offam dñi
 ei corporis porrexisset; dicens. corp⁹
 dñi nr̄i ih̄u x̄ p̄sit tibi in remissio
 ne om̄iu peccator̄ et uitā et̄nam?
 subrisit. Quod uir dñi cernens illi
 comunione sacra retraxit. et sepa
 rata sup altare reposuit. eamq; dy
 acono seruandā usq; dum cuncti
 comunicarent fideles tradidit.
 Post expleta uero sacra mystia. int̄
 rogauit eam beatus gregorius dicens.
 Dic rogo quid cordi tuo emiserit?
 cum comunicatura resisti. At il
 la. recognoui inq̄t porciunculā
 illam ex eadem oblatione fuisse.
 quā ego manib⁹ meis feci. et tibi
 obtuli. Quam cū te intellexerim
 corpus dñi appellasse. subrisi. Tūc
 sc̄s pontifex dñi sermonē exinde
 fecit ad ppl̄m. et hortatus est eum
 ut supplicet dñm exoraret. q̄tū
 ad multor̄ fidē corroborandā car
 nis oculis ostenderet. q̄d huius
 mulieris infidelitas mentali oculi
 uidere. et fidei luminib⁹ aspice de
 buisset. Quod cum fuisse oratum?

ipse una cum populo et eadem muliere
 ab oratione exurgens ad altare
 cunctis cernentib⁹. et se se ad cer
 nendum celeste spectaculum cōp̄men
 tibus corporale pallā reuelat. et u
 niuerso populo ipsa q; muliere contu
 ente partem digiti auricularis
 sanguine cruentatā iuenit. ac mu
 lieri dixit. Disce inquam ueritati. ul
 modo credere testanti. panis
 quē ego dedero caro mea est. et
 sanguis meus uere est potus. S;
 p̄sciis conditor nr̄ infirmitati nr̄e.
 ea potestate qua cuncta fecit ex
 nichilo. et corpus s̄ ex carne sp̄
 ūginis opante sp̄u sc̄o fabricauit.
 panē et uinū aqua myrtū ma
 nente p̄pa specie. in carnē et sang
 nem suū ad catholicā pacē. ob re
 pationē nr̄am sp̄e sui sc̄ificatio
 ne conuertit. Indeq; uniuersos iussit
 diuinā precari potentia. ut i for
 mam p̄stinā sacrosc̄m reformaret
 mustium. q̄tinus mulieri ad su
 mendū fuisse possibile. Quod et fac
 tum ē. Unde sepe fata mulier pli
 mum in sc̄a religione p̄ficiens. ac
 fide participatione dñici sac̄m̄
 consecrata est. et omnes qui uide
 rant in diuino amore et orthodoxa
 credulitate feruena exreuerunt.
Quidam quoq; nobilissim⁹ *army*

secūm carnis p̄sapiā ⁊ potentī
mus iuxta regiam in suo mo
do magnificentiā. cum per it
nuncios familiaritatē aplice se
dit adeptus est. ⁊ frequēti āmo
nitione eplāz etiā a beato gre
gorio transmīssaz īstructione q̄
dei et scōz cultū fūit; inbut. ⁊
misit p̄ strenuos ⁊ deuotos mi
sos odigna xenia ad sedē ponti
ficale. petens reliq̄as beatorū a
p̄loz ac m̄m̄ s̄ transmītq̄. lu
uis legatos sc̄s aplice honora
bilis et gratant̄ suscipiens aliq̄
diu secum morari fecit. atq̄; ide
finent scōz ap̄loz memorial ad
cunctia m̄m̄ ex more p̄sco p̄ h̄
modi negotio missas celebrando
et reliq̄as in eoz ueneratione
osecrando c̄cuiens. p̄fatosq̄; le
gatos s̄ comites semp̄ habens.
cum explicuiss; eoz celebra
tio nel quoz reliquias petebatur
particulatī eosdē pannos cōse
cratos sup̄ q̄bus sancta celebra
uerat diuidit. ⁊ et singlis sin
gillatī byris īposuit. muni
tis q̄; eis sigillo sue sc̄e aucto
ritatis petitorū usu ecclīastico
tradidit. Q̄ debita cū uenera
tione benedictionē petita. ⁊ ac
ceptam suscipientes p̄fecti s̄

uam suam gaudentes. S; dū
p̄ aliquantos dies regressioni su
it̄ carpent. ei qui p̄mus ceteris
habebat. amica humanitati su
ripiuit curiositas. dicent s̄oda
libus se stulte tanti itinis sub
isse labore. cū nescirent qd̄ p̄cio
si d̄no suo referrent. Pedetemp
tam aut̄ crescente collatione u
box. ⁊ iurescente suggestione
socioz. contractis aplice digni
tatis sigillis. aperte sunt byr
tule. et in singul̄ singule repte
sunt panni porciuncule. mor
q̄; cum īdignacione romam re
gressi archidiaconi aduent̄ cō
querentes. ut qd̄ īquirit d̄ns a
postolic̄ tam uilipendit d̄m̄
n̄m qui tantā se grām apud e
um obtinuisse sperauerat. quo
sic illi uoluit illudē. ⁊ nos de ho
noracioni et offensionī sue adi
cere. Estinauim̄ siq̄dē nos of
sa ap̄loz uel m̄m̄ p̄ciosa hinc
ferre. sicut decuerat tantū ui
rum uti d̄ns n̄r est tanta nich
ominus sede quesita. tam lon
go et difficillimo satis itinē. et
date sunt nobis panni modice
porciuncule. ac si huius panni
culi genus apud nos nequisset
īueniri. Nisi enī cauta nob̄ sol

licitudo subueniss; ut quod ge
 rebamus cognoscerem? et sic isto
 lude ad nr̄m dominū nob̄ conti
 gisse uenire? dubiū non est peri
 clm̄ honoris et gr̄e sue nos debui
 se incurrē. **Q**ues archidianus mo
 desta increpacione redarguit.
 cur in tantā p̄sumptionē erupe
 rint et aplica sigilla corrupint?
 hortans eos ut redirent? et que
 accepant dño suo cum honore de
 ferrent. **S**; hi nullatenus mom
 tis eius acq̄scentes? usq; ad dō
 ni gregori uenere p̄sentia. **F**acto
 q; cōpro? patientissime eoz tulit
 stulticia? eosq; sac̄sc̄is missaz sol
 lempnius p̄cepit intesse. **V**nde cū
 ad locū suū sermonis uentū est.
 suadet pplō dei scōz gr̄am exora
 re? q̄tinus in hac re dignet̄ apti
 sime sic suam potentia patefacē?
 ut qd̄ mereatur fides? euidentia
 minus creduli r̄ignorantes pos
 sent agnosce. **E**t data oracione
 ab eo accepit cultellū qui teme
 rauerat signa? et sup̄ altare cor
 pis sc̄i pet̄ acceptā unā panis por
 tionē p̄ mediū pungens secavit?
 ex qua statim sanguis decucit
 et omnē eandē particulā cruenta
 uit. **V**identes aut̄ sup̄sc̄pti lega
 tary? et omnes ppli stupendum
 et archanū sacre fidei miraculū?

ceciderūt prou in tram adorā
 tes dñm̄ et dicentes. mirabil̄ d̄s ī
 sc̄is suis. d̄s isrl̄ ipse dabit uirtu
 tem r̄ fortitudinē plebi sue bene
 dictus deus. **E**t facto silencio int̄
 alia documenta dixit ad eos beat̄
 gregoriū? qui ante has ueneran
 das reliquas paruduxerant. **S**ci
 tote fr̄s quia in consecracione cor
 pis et sanguinis dñi nr̄i ih̄u xp̄i
 cum ob sc̄ificacionē reliq̄arū in
 honore ap̄loy l̄m̄m̄ ip̄ius. quib̄
 specialit̄ assignabant̄ supra sacro
 sc̄m̄ altare lybamina offerebant?
 semp̄ illoy sanguis hos pannos
 intrauit. qui effus̄ est p̄ nomine
 xp̄i dñi nr̄i? et edificatis in fide
 cunctis qui uiderant. munitisq;
 iterū byxtulis signo suo. tradid̄
 eis incōpabilia munera uoti sui.
Et cum gaudio reūsi. hec p̄ ordinē
 dño suo nunciauerūt. et sui desi
 derij compotē reddiderūt. **A**p̄
 ciosa scōz pat̄c̄nia reuēnt̄ susce
 pit. et honorabilit̄ in loco uenera
 bili condidit? quo dñs frequit̄ ea
 que in sc̄i pet̄ ecclia miracula ope
 rari dignat̄ ad laudē r̄ gl̄am no
 minis sui usq; in hodiernū diē.

Pater nichilominus **vi**
 erat rome ualde rebus ditif
 sumus. s; religione minus egen?
 qui non uicis minus plenus

quã rebus? cum uxor sua ei displi
cuisset. fecit sibi ab ea contra p̄cep
tum saluatoris n̄ri diuortiu. Res
uero beatum gregoriũ latere non
potuit? quia imagnitudo mali. et
magnatio p̄sone se facile pdidit.
Quẽ beatus gregorius multis et sua
uissimis monitionib? seu discti do
minici examinis t̄roub? studiosis
sime et sepissime imo idesinent? per
suadere contendit? ut uxore sua i
grãm pactam recipet? a qua quo
quo modo diuelli nisi morte. aut
amboꝝ consensu int̄cedente neq̄ret.
S; is diabolica p̄uentus irremea
bilis p̄tinacia? monita eius sp̄uit.
Quẽ beatus gregorius aplica aucto
ritate ab ecclia sub anathemate n̄
resipiscet sequent̄. Quã excomu
nicacionẽ egre ferens. et peccã pec
catis^{ac} cumulans? duos magos pe
cunus ex placito locat? ut in sc̄m
aplicũ ad uindictã eius apodyren
artis sue exerceant. **Q;** eum facie
ignorantes? dum quadã die ad p
cessionẽ p̄geret ex more beat? gre
gorius illi eminus secus transitũ
stantes? sibi eum rogant insinuari.
Ubus responsũ est? ipsũ esse quiso
lus pontificali dignitate equitans.
p̄cedentẽ et subsequentẽ cuneũ ecclia
sticorũ uiroz haberet. Et intuen
tes eum? repente equum illi male

ficus suis a demonib? uexari fece
runt. Statimq; iuocato nomine
dñi n̄ri ihu x̄. et edito signo cruci?
ab equo p̄turbauit demonia. **Ref**
piciens q; in partẽ moy ut contẽ
platus est magos? illi cecati et ab
eisdẽ demonis puasi ceciderũ te
trorsũ. **V**nde intellexit uir dñi
eoz id p̄petratũ neq̄cia? et cũ uis
sisset eos ad se adduci. interrogati
rei ordinẽ pdiderunt. **U**bus respõ
dit beatissimus pontifex p̄petuo
ceci esse debetis? ne uidentes ad
consuetã p̄sitate redire tempta
tis. **I**n nomine autẽ dñi n̄ri ihu x̄
operante beato petro? liberi a de
monio sitis. **Q;** confesti a demoni
bus emundati et credentes fonte
salutari p̄fusi sunt? ac p̄manen
te cecitate dampnati? iubente be
ato gregorio decetõ stipe sunt ec
clesiastica aliti. **S**ed et tyran
nus quidã multam oppressionẽ
cum pene iportabili iportunita
te. quieti ingerebat sancte roma
ne ecclie? possessiones q; eidẽ et man
cipia p̄tinentes crudelissime deuas
tabat. **Q**ua de re beati pontificis
p̄ int̄nuncios amonitione correptus
maiori exarsit insania? adeo
ut urbem depopulandã adiret
Cui aduenienti? beatus grego
rius ut colloqueret occurrit?

tantam q; uim intuitu diuino
eius uerbis inesse exptus fuit. ut
cum humillima indulgentia re
ligioso aplico satisfaceret. et se de
inceps sibi subditū et scē roma
ne ecclesie deuotū famulū spopō
diss. Is deniq; postea usq; ad eri
tum infirmatus uenerandi pa
pe orōnem poposcit. atq; in respō
sum accepit quod ei dñs adhuc
spaciū penitencie largiret. et ut
plenius conualescēt. illis quib;
nuttus fuerat cibus indulgere
studeret. **U**issis obtempans o
ualuit. et in reliquum deuocius
iuit. **I**dem uero pfectissimus
et acceptabilis deo sacerdos. dum
quadā die p forum traianū quod
ope mirifico constat eē obstructū
pcederet. r̄ signa miserie eius
aspiceret. intq; illud memorabile
conspicit. uidit quod cum idem
orbis in expeditionē cēuallat
militū cuneis pgeret. ibidē ob
uiam habuerit uetustissimam
uiduam. senio simulq; dolore ac
pauprate confectam. cuius lac
rimis atq; uocibus sic cōpellebat
princeps piissime traiane. ecce
hic sunt homines qui m̄ m̄ uni
cum filiū senectutis mee scilicet
baculū r̄ omne solaciū occiderūt
meq; una cum eo uolentes occi

186
dere. dedignant ecā m̄ p eo ratio
nem aliquā reddē. **C**ui ille festina
to ut res exigebat ptransiens. cū
rediero inqt dicit michi r̄ faciam
tibi omnē iusticiā. **T**um illa. **D**ñe iq;
et si tu non redieris. ego qd faciam.
Ad quā uocē substitit. et reos coram
se adduci fecit. **N**eq; cum suggere
retur a cunctis accelerare negociū.
gressum a loco non mouit. quo r̄ ui
due a fisco quodiudicis sanconi
bus decretū est. p̄re p̄solui fecerit.
demūq; supplicacionū precib; et fle
tibus sup facto suo penitentes. iuste
rali clementia flexus. non tam po
testate quā precatu et lenitate uinc
tos p̄toralib; cathenis absoluit.
Huius rei grā compunctus uenerabi
lis pontifex. cepit lacrimosis gemi
tibus secum int̄ ūba p̄cania hec
siqdē p̄phetica et eūglica oracula
reuelare. **T**u dñe dixisti. **J**udicate
pupillo et defendite uiduā. r̄ ueni
te et arguite me. dimitate r̄ dimit
tetur uobis. ne imemor sis. queso
peccator ego idignissim; p̄p̄t nom̄
glē tue. fidelissime p̄missionis tue.
in huius deuotissimi uiri facto.
Perueniens ad sepulcrū beati pet̄.
ubi diucius orauit r̄ fleuit. atq;
somnia correptus. in extasim est
raptus. **Q**uo p̄ reuelacionē gra
ditū se discit. et ne ultius iam ta

lia. de quoquā sine baptisate sa-
cro defuncto. p̄sumeret petere. p̄-
meruit castigari. Quia in re licet a-
minus p̄fecte fidei et a curiosis que-
dam ualeant queri. et plura ab
his qui credunt ueritatē fidelit̄ di-
centi que aput homines ip̄ossibi-
lia sunt uel uident. facilia sunt
aput deum salubrit̄ explanari.
tucius t̄n uidet̄ in hoc actu diui-
ne pietatis. et potestatis uenerari
iudiciū. a nemine discuti. **xy**

Enarrat nobis p̄sbit̄ nomie
petrus de sc̄o gregorio papa
romano. quia illic ei erat reueren-
tissimus hic p̄b̄r. Is inq̄t sibi pa-
pa edificauit monastium uiroz
magnum. et dedit mandatum
ut nulls monachoz ip̄um aliqd
haberet usq; ad obolum. frat̄ ḡ
de monastio habebat frat̄re secu-
larem. et postulauit ab eo dicens.
Casulam non habeo. s; fac karita-
tem et eme michi. Dicit ei secula-
ris frat̄. Ecce nūmismata susci-
piens compa. qualis tibi placet.
Acceptis itaq; monachus t̄bus nū-
mismatib; habebat ea aput se.
Alius autem frat̄ uidens eū h̄re-
ta nūmismata. p̄gens nunciaū
abb̄i. Abbas uero audiens. retu-
lit beatissimo pape. Beatissimus
aut̄ gregorius discens hoc ab ab-

bate. segregauit eum acōmūno-
ne. tanquā eum qui soluet̄ regu-
lam monastij. Igitur post modi-
cum tempis moritur frat̄ segre-
gatus. nesciente papa. Post dies
aut̄ tres p̄gens abbas nunciauit
ei quod frat̄ requeuit. In hoc itaq;
non medioct̄ tristatus est. quia
anteq; exiret de hac uita non sol-
uit eum ab excōmunicacionis e-
pithamio. et sc̄bens oracionē in pi-
thacio dedit uni diaconoz suoz
iubens eum ire et sup̄ frat̄re legi-
eam. Erat eadē soluens ab excō-
municacione defunctū. vadit ḡ
diaconus sicut ei p̄ceptū fuerat.
et sup̄ tumulū frat̄is legit pitha-
ciū habens oracionē. Ip̄a nocte
uidit abbas frat̄re defunctū. i-
cit ei. Non es mortuus frat̄. Ille
respondit. Etiam. Et iterū inter-
rogauit eum abbas. Ubi eras usq;
hodie. Respondit frat̄. Vere dñe
in custodia. et usq; heri non sū
absolutus. Notum itaq; factū ē
omnib; quia in hora qua dia-
conus oracionē dixit sup̄ sepulch̄.
in ea hora absolutus est ab excō-
municacione. et liberata est aīa
eius a dampnacione. Hec breuit̄
de uita uel actibus beati gregory
dicta sunt. ceterū quā diu mundi
huius orbita uoluit. eius lauda-

bile mītum semp accipit ierem
 tum? quia ipsius sine dubio ascē
 bit glē. uel quod angloy ecclesia
 noua semp sobole fecundat? uel
 quod illius doctnis multi p pec
 cata elongati ad x̄ clemenciā reu
 tunt? uel quod boni quiq; ei sua
 sionib' inflāmati. celestē patriā
 desiderant inquirunt. **xvi**
Nuus etiā liberalitatis multi
 tudinē quidā heremitay uir
 magne uirtutis. qui nichil in mū
 do possidebat pret' unā cattā. q̄
 blandiens crebro q̄i cohabitātē
 in suis gremis resouebat cognō
 cens. orasse fertur ad deum ut s̄
 ostendē dignaretur quā future
 remuneracionis mansionē spera
 re debuiss; . qui p illi amore secu
 lum deserens nichil ex eius diui
 cis possideret. Cūq; quadā noc
 te dormiret. cognoscit s̄ reuela
 tum fuisse. ut cum gregorio roma
 no pontifice mansionē sibi ipa
 randā sp̄are debuisset. At ille for
 tit igemiscens parū s̄ p̄fuisse uo
 luntariā rerū inopiā tantaq; sue
 remuneracionis ieiunia? si cum
 eo mansionē reciperet. q̄ tantis
 mundialib' diuiciis redundaret.
 sum ḡ gregorianas diuicias sue
 paup̄tati die noctuq; suspirādo
 conferret? alia. nocte q̄scēs

audiuit sibi dñm in somnis dicen
 tem. Quando diuitē non possessi
 o diuiciay faciat. s; cupido. cui
 audes paup̄tatē tuā gregorii diui
 cis compare. qui magis illā cattā
 quā habes cotidie palpando nul
 liq; alii conferendo diligē comp
 baris. quā ille qui tantas diuicias
 non amando. s; otempnendo cunc
 tis q; largiendo liberalit' disp̄git
Ita solitarius increpatus deo gr̄as
 retulit. et qui meritū suū discre
 uisse putauerat si gregorio confer
 retur. orare uehēntius cepit. ut
 cum eo mansionē quandoq; pci
 pe mereret. S; istius iam scdi lib
 finis adueniat. ut que secutura
 sunt auxiliante dño tci p̄seq̄tur.

Explicit lib' scd's. Cap' lib' tēij.

- i** Quibus gregorius studiis
 cōmissā sibi regebat ecclm.
- ii** Quod tria genera symonace
 dationis notauerit.
- iii** Quod undeciq; meliores eligē po
 terat episcopos consecrabat.
- iiii** Quod suffraganeis episco
 pis necessaria prerogaret.
- v** Sibi marinianū ep̄m pro
 auaricia notat.
- vi** Ubi serenū episcopum pro
 contractis unaginib' arguit.
- vii** Ubi desiderū ep̄m pro lectione
 librorū gentiliū corripit.

Quod episcopos ab ecclē sua deesse ue
Quod lapsos uel cūmosos sicut
ab episcopoz familiaritate repulit
Quod liberos homines uer
berari concludi uetuerit.

Incipit liber tercius

A
L
I
B
V
S
U
E
N
E

rabilis papa gregorius cōmis
sam s̄ diuinitus ecclesiā studuit
efficacit̄ gubnabat. Jam ligures
ueneros hyberos. aliosq; a cisma
te sub libello confessos calcedonē
sem synodū uenerari compelles.
ad unitatē scē ecclie reuocarat.
iam barbaricos. sardos. i cāpa
me rusticos. tam p̄dicationib; q̄
ūberib; emendatos. a paganizan
di uanitate remouerat. iam dona
tistar; heresim penes affricā. ma
nicheoz penes siciliā. arrianoz
penes hyspaniam. agnoytarium
ū penes alexandriam. scriptorū
suoz ualidissimis auctoritatib;

oportunissimis q; legationib; dño
suffragante a corpe totius scē ma
tris ecclie sequestrarat. sola pe
nes galliā neophitarū heresis.
que symoniacis munib; q̄ tot ra
dicibus pullulant. longe lateq;
prorsus excreuerat remanebat
Cont̄ quā uenerabil' pat' apd' bru
nihildem reginā. theodericū q;
et theobertū francoz reges forti
ter expugnauit. donec collecta
generalī synodo hanc sub ana
themate dampnandā penit' ipe
traret. Nec ante syagrio ep̄o au
gustodunensi. regina i regibus
pallū multis p̄cib; flagitantib;
dedit. quā p̄sente curiaco suo ab
bate. ipsi quod de p̄pellendis he
resibus moniti fuerāt adiplēt
Sed astuta turpissime cu
Spiditatis iniquitas non suffe
rens tantis se cōmodis licet tur
pissimis. immo piculosissimis
angustari. cōmentū satis artifi
ciosum reppit. quo scilicet illos
sacdotio sublimaret. qui s̄ post
consecrationē tanto subiectiores
esse debuissent. quanto non di
uino q̄n potius humano iudicio
se fuisse p̄motos ipsi p̄culdubio
reputarent. Quappi om̄pis dei
p̄co gregorius in euglioz tracta
tibus. ut scilicet frequēti

legi uel audiri potuiss; disputat
 m̄gens. Sunt non nulli qui q̄dē
 nūmōr p̄mia ex ordinatione n̄
 accipiunt. et tam̄ sacros ordines
 p̄ humana laude largiunt. atq; de
 largitate eadē laudis solūm
 rēbutionē querunt. Hī nimir̄
 gratis quod acceperunt gratis nō
 tribunt. quia de ip̄enso officio
 sc̄itatis expetunt nūmū fauorū.
 Unde bene cum iustū uirū desc̄
 beret. p̄ph̄a. ait. Qui excutit ma
 nus suas a munē. neq; enī dīx̄
 q̄ excutit manus suas a munē. s;
 adiunxit ab omni. quia aliud ē
 munus ab obseq̄o. aliud munus
 a manu. aliud a lingua. Munus
 ab obseq̄o est subiectio indebite
 ip̄ensa. munus a manu pecunia.
 munus a lingua fauor. Q̄ ḡ sa
 cros honores tribuit. tunc ab om
 ni munē manus excutit. q̄ndo
 in diuinis rebus non solū nul
 lam pecuniā s; etiā humanā ḡ
 tiam non requirit. ¶

Quanta curiositate gregori
 idoneos quosq; ad regimen
 destitutas; quesierit plebūm
 breuiter indicabo. ut tantus uir
 non solum doctrinis q̄n r̄opib;
 uerus pat̄familias fuisse gregis
 dominei p̄babilit̄ colligatur.
 Aut enim in epistola maximiano

ep̄o siracusano. **F**elix uir clarissi
 mus p̄sentū latoꝝ edocuit nos
 esse quendā in illis partib; pres
 biterū. qui ad ep̄atus ordinem
 p̄uehi p̄bate uite mitō digni ap
 pareat. hunc ḡ frat̄nitas tua co
 ram se deduci faciat. et eū sicut
 certus sum. p̄t̄ anime piculū
 diligent̄ examinet. Quē si adhūc
 p̄uehi gradū aptum eē p̄spererit.
 ad nos studeat destinare. ut eū
 dñō disponente loco cui p̄inde
 rimus possim; ordinare pastore.
Amarissimas dilectionis tue epis
 tolas domni maximiani obitu.
 mense nouembo suscepī. Et q̄dē
 ille ad p̄mia desiderata p̄uenit.
 s; infelix p̄pls siracusane ciuita
 tis lugendus est. qui pastore tale
 diu habere non meruit. P̄inde di
 lectio tua sollicitudinē gerat. ut
 in eadē ecclia talis debeat ad ordi
 nandū eligi. qui post domni ma
 ximiani eiusdē regiminis locū n̄
 uideatur imeritis sortiri. Et q̄d
 credo quod traianū p̄br̄m maxi
 ma pars eligat. qui ut d̄r bone
 mentis ē. s; q̄ntū suspicor̄ ad regnū
 dum locum idoneus non est. Tam̄
 si melior̄ iuemri non ualeat. n̄ ip̄e
 nullis c̄minib; tenet̄ iuolūt. odes
 cendi ad eū nimia cogente neces
 sitate potest. Si aut̄ mea uolun

tas ad hanc electionē querit. tibi se
creto iudico quod uolo? quia nlls
michi in eadem ecclia post domnū
maximanū tam dignus uidetur.
quā archidiaconus cathinensis eccle
sie. Quod si fieri potest ut eligatur
credo quod ^{ualde} apta psona iueniatur. S;
ipse quoq; prius de cōmūib' que īpedi
re possunt. a te secretus inq̄rend' ē.
A quib' si liber inuentus fuerit. eligi
iure potest. Quod si factū fuit. etiā
fiat i coepe nost' leo ei cessionē debe
bit face'. ut lib' ad ordinandū ualeat
iueniri. **I**tem clementie patricie.
Amandū pbr̄m asurentinus ad ep̄a
tum glōsa filia electū eē cognoscat.
Quē quia huc sc̄psimus debere tñs
mitti. cōstitari de eius absentia
non debetis. quia nec abscedē cre
ditur. qui mente uobiscū est. Et qm̄
pastorē querentib'. is qui uobis o
lim placuit gratus ē. oīpotentē
deum benedicentes x̄ana magis ī
hoc deuotione gaudete. quia sin
cere karitatis est exultare. qm̄ qui
diligitur ad hoc uocat' ut crescat.
Item passiuo ep̄o. Bene nouit fra
ternitas ur̄a quā longo tpe apru
tium pastoralis sit sollicitudine de
stituti. Vbi diu questum' q' ordi
nari debuisset. i nequaq; potuim'
iuenire. S; quia īportun' m̄ ī mo
ribus suis. in psalmodie studio.

in amore orationis. ualde lauda
tur. et religiosā uitam agere dē.
hunc uolumus ut fraternitas ur̄a
ad se faciat uenire. et de aīa sua
admoneat. quatin' in bonis studi
is crescat. Si nulla ei cōmūa que
p legis sacre reglām morte mul
tata sunt obuiant. tunc hortan
dus est ut uel monach'. uel a uo
bis subdiaconus fiat. et post ali
quātū tēpis si deo placuit ipse ad
pastoralē curā debeat pmoueri.
Item ueneto patricio panonni
tano petenti sibi quendā pbr̄m
ep̄m consecrari. resp̄sit dicens.
hunc pbr̄m dare omnino nob' ex
cellentia ur̄a sciat eē difficile. qā
psonaz nos necessitat' ad ordinan
da alia loca pastorib' destituta n̄
leuis angustat. **iiii**

Non mirum si liberalissimus
pontifex nullas osuetudinē
a suis suffraganeis nulla xena
capiebat. qbus ipse siq' necessa
ria habē uidebant. satis hilari
t' ministrabat. Vnde uenatio
ep̄o pusino. sc̄bit dicens. fr̄m
et coep̄m ur̄m ecclesiū omnino
frigore laborare cognouim'. p
eo quod hiemale uestē n̄ habe
at. Et quia aliqd s' a nobis peti
it debere transmitti. fraternita
ti tue ad hoc p̄latorē p̄sentū

transmissim' amphimallū tūni
 cam. et pectorale ut a te ei debeāt
 sine mora transmitti. et ideo ad
 p̄dictū fr̄em nr̄m sub oī celerita
 te stude t̄nsmittē. atq; nob hoc
 ip̄m q̄a t̄nsmisit renūciare epi
 tolis non omittas. quia uehe
 mens frigus est. morā aliquā im
 mine facias. **I**tem eidē ecclesie
 elusino ep̄o. **S**ēpta frat̄nitatis
 ur̄e suscipientes. cōstati sum'
 quod uos p̄ ea grauit̄ ifirmitat'
 radhuc debiles eē cognouim'. Et
 licet sc̄itatē ur̄am uidendi desi
 deriū haberem'. bene tam̄ fecis
 tis isto uos illic t̄p̄e st̄nē. ne ue
 mentes huc de egr̄itudinis uestre
 molestia reciduiam nob̄ c̄sticiā
 facētis. **I**post pauca. **V**nū autē
 caballū uobis qualē iuenire po
 tuimus de benedictione sc̄i pet̄
 r̄i t̄nsmisim'. ut habeatis cum quo
 post ifirmitatē uectari possitis.
Fr̄at̄rē nr̄m marinianū **v**
 ep̄m uerbis quib' uales exci
 ta'. quia eum obdormisse suspi
 cor. Nam uenerunt quidā ad
 me. in q̄bus quidā senes m̄dicā
 res. **Q**uā me discussi sunt a quib'
 qd̄ accepunt. et p̄ singula retule
 runt. quanta eis r̄a q̄b' in itinē
 data sunt. **Q**uod dum sollicite de
 p̄dicto fr̄e req̄rere qd̄ eis dedis'.

responderunt se eum rogasse. s; ab
 eo nichil accepisse. ita ut neq; panē
 in uia accepunt. quod dare omib'
 illi ecclesie semp̄ familiare fuit. **D**ixē
 runt enim. **R**espondit nob̄ dicens.
Non habeo quod uobis dare pos
 sum. **I**miror si is qui uestes argū
 tum et cellaria habet. quod
 paupib' debeat dare non habet.
Dic ḡ illi ut cum loco mutet̄ m̄tē.
 non solū sibi credat lectionē r̄ora
 tionē sufficē. ut remotus studeat
 sedere. et de manu nichil fructi
 ficare. s; largā manū habeat. ne
 cessitatē patientib' concurrat. alie
 nam inopiā suam credat. quia
 si sic non habet. uanū ep̄i nom̄ h̄t.
Sereno ep̄o mallisienti **v**
 post aliq'. **P**latū ad nos fuerat.
 quod inconfidato zelo succensū.
 sc̄oz ymagines sub hac q̄ excusa
 tione ne adorari debuissent strin
 geres. **E**q̄dē q̄a eas adorari uetui
 ses omnino laudauim'. stregisse ū
 rephendimus. **D**ic fr̄. a quo fac
 tum sac̄dote aliq̄n auditū est qd̄
 fecisti. **S**i non aliud uel illud te n̄
 debuit reuocare. ut despectis ali
 is fr̄ib' solum te sc̄m et eē credēs
 sapientē. **A**liud est picturā ado
 rare. aliud p̄ picture historiā qd̄
 sit adorandum addiscē. **N**ā qd̄ le
 gentib' sc̄ptura hoc idiotis p̄stat

pictura cernentib? quia in ipsa ig
norantes. qd sequi debeant in ipsa
legunt. qui litteras nesciunt. vnde
i precipue gentib? p lectione pictu
ra est. Qd magnope ate qui int
gentes habitas attendi decuerat
ne dum recto zelo incaute succen
deris. ferociorib? animis scanda
lum generares. Frangi g non de
buit. qd non ad adorandū in ec
clesiis. s; ad instruendas solūm
mentes fuit nescientū collocatū.
¶ quia in locis uenerabilib? scōrū
depingi historias non sine ratio
ne uetustas admisit. si zelū ratio
ne condisses. sine dubio i ea que
intende bas salubt obtinē. i col
lectū gregē non dispge. s; dispū
potius poteras agregare. ut pas
toris inte mītum nom̄ excelleret.
non culpa displosus icumberet.
hec aut̄ dum in hoc animi tui in
caute nimis motus grequeris. ita
tuos scandalizare phiberis. ut
maxima eoz pars a tui se cōmu
nionē suspenderet. Quando g ad
ouile dñicū errantes oues addu
ces. qui quas habes retinē non
uales. ¶ inde hortamur ut ul
nūc studeas eē sollicit. atq; ab
hac te p̄sumptione cōpescas. ut
eoz animos quos a tua disuinc
tos unitate cognoscis. patria

ad te dulcedine omni amisu.
omniq; studio reuocare festinē.
Omnēs omnino ponti vii
fices a lectione librorū genti
lium gregorius inhibebat. Qu
pp̄t desiderio galliarū epo pal
lium postulanti scribit. iq̄ent.
Cum multa nobis bona de uob
fuisent nunciata. ita cordi no
stro est nata leticia. ut negare
ea que s̄ fraternitas ur̄a deceden
da deposcerat minime putare
mus. S; post hoc puenit ad
nos qd sine uerecundia memo
rare non possum. fraternitatē tu
am grāmaticā q̄busdā expo
nere. Quā rem ita moleste sus
cepim. ac sumus uehementius
aspnati. ut ea que prius dicta
fuerant. in gemitū et tristitiā
uerteremus. quia in uno se ore
cum iouis laudib? x̄ laudes nō
capiunt. Et quā graue nefandūq;
sit ep̄s quod nec laico religioso
conueniat. ipse considera. Nā
quāuis dilectissimus filius nr̄
candidus pbr̄ postmodū ueni
ens. hac de re subtilit̄ iq̄situs
negauerit. atq; uos conatus fue
rit excusare. de nr̄is tñ adhuc
animus non recessit. quia q̄nto
execrabilius est hoc de sac̄dote
narrari. tanto utriū ne ita sit.

disticta et uera eius oportet satis
 factione cognosci. vnde si post
 hoc euidēt que ad nos plata sūt
 falsa esse claruerint. neq; uos nu
 gis i secularib' littis studere cō
 statit. et deo grās agemus qui
 cor ur̄m maculari blasphemis
 nefan' a dox laudib' non pm̄
 sit. et de concedendis que posci
 tis securi iam i sine aliqua du
 bitatione tractabimus. **viii**

Neminē sane pontificū a par
 rochia sua saltem parūp ab
 q; inuitabili p̄sius neccitate
 discedē gregorius pm̄ittebat.
 quos nimirū in causis mundia
 lib' occupari uehēm̄tissime phi
 bebat. vnde romano defensori
 scribit dicens. Platiū est ad nos
 reuerentissimū frēm nr̄m ba
 silū ep̄m uelut unū de laicis
 in causis occupari. et in p̄rou
 is inutilit' obseruare excubias.
 Que res qm̄ i ip̄m uilem reddit.
 et reuerentiā sac̄dotale obnu
 bilat. statim ut experientia tua
 hoc p̄ceptū suscepit. eum ita
 ad resipiscendū disticta execu
 tio cōpellat. quatin' i ille te in
 sistente qnq; diebus sub qlibet
 excusatione imorari non liceat.
 ne si quolibet m̄ eum ibidē am
 plius morā habere pm̄iseris.

Icum ipso aput nos icipiat eē cul
 tem sereno massi **ix**. S pabilis.
 litano ep̄o post multa. Puenit
 ad me quod dilectio tua libent'
 malos homines in societate uel
 osilio suo recipiat. adeo ut pres
 biterū quendā qui postq; laps'
 est. et in sue adhuc dī iniquitatis
 pollutione usari. familiare ha
 beat. Qd qdē nos extoto non cre
 dimus. q; qui talē recipit. scele
 ra non corrigit. s; magis aliis
 talia p̄petrare uidet' dare licen
 tiam. S; ne forte aliqd t' surrep
 tione uel dissimulatione ut a te
 recipetur atq; adhuc habeat' g
 tis suaserit. non solū a te lon
 gius expellē. uerū i excessus ip
 sius sacerdotali zelo modis oī
 bus conuenit ressecare. Alios ū
 qui p̄ui eē memorant. pat̄na ad
 hortatione a sua p̄uitate opescē.
 et ad uiam stude rectitudinis
 reuocare. Qd si qd absit salub'
 monitu uideris in nllō p̄fice.
 i hos q; curabis a te p̄ciū abicē.
 ne p̄uitas eoz ex eo quod recipi
 unt' displicē minime uideatur.
 et non solū ipsi inemendati re
 maneant. s; etiā eoz receptione
 alii corripant. Et considera quā
 i hominib' execrabile i piculosū
 ante dei oculos sit. si p̄ eum a

quo plectenda sunt crimina nunt
ri uicia uideant. **Hec** g̃ dilectissi
me frat̃ diligent̃ r̃ ita agē stude
ut prauos salub̃r̃ corrigas. r̃ scan
dalum de maloz societate filioz
tuoz animis non inducas. **x**

Libertatē unicuiq; hominis
gregorius contra iudiciū insolentias
libis nichilominus uocibus
defendebat. **Vnde** leontio ex con
suli post aliqua scribens ait. Si li
bertinus in ista causa excusatio
nis inueniat̃ culpabil̃. de aliis
causis q̃d p̃ se alleget nescio. u
nū tam̃ hoc bene atq; ostant̃
nouū. quia r̃ si quā rebus publi
cis fraudē fecit. substantia ei
cedi debuit. non libertas. **Nā**
in hoc quod liberi homines ce
dunt̃ r̃ includunt̃. ut taceā q̃d
om̃p̃e deus offendit̃. q̃d uīra o
p̃inio uehement̃ grauiatur. pus
simi tam̃ ip̃atoris nr̃i omnino
t̃p̃a suscant̃. **Hoc** enī int̃ reges
gentiū r̃ ip̃atores distat roma
noz. quia reges gentiū dñi ser
uoz sunt. ip̃ator ũ romanoz
dñs liberoz. **Vnde** r̃ uos q̃c̃q̃d
agitis p̃us seruata iusticia. de
inde custodita p̃ oīa libertate
agere debetis. **Sc̃ptū** est enim.
Q̃d t̃ non uis fieri. uide ne aliq;
facias. et p̃ semetipsā uital̃ diē.

Que uultis ut faciant uob̃ ho
mines. eadē r̃ uos facite illis.
In libtate g̃ eoz qui uob̃ i dis
cussione commissi sunt. uīra
specialit̃ attendē debetis. **Si**
ipsi a maiorib; uīs iuriari
libertatē uīram non uultis.
subditoz ur̃oz libtate r̃ tē ho
norando custodite. **Scimus** enī
qui dixit. **Solum** r̃ tra transibūt
mea autē uerba non transibūt.
Cuius quia uerba non transibūt
s; p̃ omnia iplent̃. metuiam̃ q̃
iterū dicit. **In** qua mensura m̃si
fuitis. remetietur uob̃. **Q̃d** au
tem gl̃a uīra existimat̃ q̃a si su
p̃be. si crudelit̃ agim̃ despecto
deo. nob̃ hominem placamus
nullom̃. **Nam** ipse qui despiciat̃
eum contra nos quē despecto
deo placare uolumus. iritat̃.
Curemus g̃ p̃ omnia placē deo.
qui potens est etiā iratos hoīes
ad mansuetudinē reducere. **Nā**
sicut dixi etiā mansueti hoīes
idignante deo. ad iracundiā p̃
uocant̃. **Si** aut̃ d̃r quia sine li
berib; atq; t̃roub; fraudes pu
blice iueniri non poss̃t. hoc ad
mitte poterā. si in ratiocinacioz
causa dñs leontius non uenit̃
set. **Nā** uerū ē q̃a illi solent ma
mb; excedē. q̃ i sensu r̃ lingua

deficiunt. **Explicit liber tertius.**

Capitula libri quarti.

De temperantia gregory.

1 Quod pro egritudine corporis nemi
in successore dederit. et quod renu
ciantibus suis sedibus successores non
denegavit. et sic de sumptibus eisdem
ecclesie commoda ministris precepit

2 Quod gregorius non servari sabbatum
et lauari dominico iusserit.

3 ubi se presbitero compans illum
superiorem melioremque pronunciat.

De eius obitu et fastigis arguitur
ab eo patris non sepulture ipsi loco

4 qualiter emulorum libros eius in scripto.
cande molientibus petrus diacono
moriendo obviaverit.

Incipit liber quartus.

G
C
E
S
T
G
R
E

G O R G I J

de refutatione nominis
universalis plena rationis hu
militatis que sententia? qui ui
delicet contra supbos prudenter
utique nouerat serpentis astutia?

et a columbe simplicitate circa
humiles minime recedebat. Qua
propter sue temperantie conscius diuico
kartaginensi post cetera. De eccle
siasticis inquit priuilegiis quod uera
fraternitas scribit. hoc postposita
dubitatione teneat. quia sicut
nostra defendimus. ita singulis quibus
que ecclesie sua iura seruamus.

Nec cui libet fauente gratia ulla que
meretur improbitas. nec ulli quod sui
iuris est. ambitu stimulante
derogabo. sed fratres meos hono
rare per omnia cupio. sicque studeo
honore singulos subuehi. dum mihi
non sit quod alij iure ab alto pos
sit opponi.

Item eulogio alex
andrino. et anastasio anthio
cheno patriarchis scribit dicens.
Cum predicator egregius dicat. quod
dum quid sum gentium apostolus. mi
nistrium meum honorificabo. quod
rursus alias dicit. facti sumus par
uuli in medio urium. exemplum
perculdubio nobis sequentibus ostendit.
ut humilitate teneamus in
mente. et tamen ordinis nostri dig
nitatem seruemus in honore. qua
tinus nec in nobis humilitas
timida. nec erectio sit superba. et
cetera. Quod gregorius sicut ex pre
cedentibus ac sequentibus manifestissime
colligi potest et dixit et fecit.

Item eulogio alex
andrino. et anastasio anthio
cheno patriarchis scribit dicens.

Cum predicator egregius dicat. quod
dum quid sum gentium apostolus. mi
nistrium meum honorificabo. quod
rursus alias dicit. facti sumus par
uuli in medio urium. exemplum
perculdubio nobis sequentibus ostendit.
ut humilitate teneamus in
mente. et tamen ordinis nostri dig
nitatem seruemus in honore. qua
tinus nec in nobis humilitas
timida. nec erectio sit superba. et
cetera. Quod gregorius sicut ex pre
cedentibus ac sequentibus manifestissime
colligi potest et dixit et fecit.

Sicut nulli clericorum pro infirmitate corporis quartarium subsidia gregorius minuebat. ita nulli pontificum pro egitudine qualibet succedendum fore dicebat. Unde anatholio constantinopolitano suo diacono. rescribens ait. Scripsit in dilectione tua pusillimum dominum nostrum reuerentissimo fratri meo prime iustiniane episcopo pro egitudine capitis quam patitur percipere succedi. ne fortasse dum episcopi iura eadem ciuitas non habet. quod absit ab hostibus peccat. Et quod nusquam canones percipiunt. ut pro egitudine episcopo succedat. Et omnino iniustum est ut si molestia corporis irruit. honore suo prouideat egrotus. Atque ideo hoc pro nos fieri nullatenus potest. ne peccatum in mea anima ex ipsius depositione ueniat. Sed suggerendum est. ut si is qui est in regimine egrotat. dispensator illi talis requiratur qui possit eius curam omnem agere. et locum illi in regimine ecclesie ipso non deposito ac in custodia ciuitatis implere. ut neque deus omnipotens offendatur. neque ciuitas inueniatur esse neglecta. Si uero isdem iohannes reuerentissimus fortasse pro molestia sua petierit ut ab episcopatus onere debeat uacare. eo petitione scripto dantes cedendum est. Aut autem nos id facere.

pro omnipotentis dei timore omnium non ualeamus. Quod si hoc petere ille uoluit quod pusillimo imperatori complacet. quicquid iubet facere in eius potestate est. sicut nouit ipse pro uideat. nos tantum in depositione infontis non faciat puniri. Quod uero ipse fecit si canonicum est sequimur. si uero canonicum non est. in quantum possumus sine peccato nostro. **A**ntiquo percursore. Sportam. Res obseruari debet sabbatum predicantes. gregorius deionando taliter refutauit. Puenit ad me. quosdam pusilli spiritus homines inter uos propria aliquando in sancte fidei aduersa seminasse. ita ut in die sabbati aliquando operari prohiberet. Quod quod aliud non antiquo predicatores dixerunt. qui ueniens diem sabbatum atque dominicum ab omni faceret opere custodiri. Quia enim mouere se et resurgere simulat. habet in ueneratione uult dominicum diem. Et quia iudaei re ipsam compellunt. ut extioris ritum legis reuocet. et sancti iudeorum perfidia subdat. coli uult sabbatum. hoc habet quod pro propheta dicitur ne iteratis onera pro portas uras die sabbati tam diu teneri potuit. quam diu licuit iuxta litteram legem custodire. At postquam gratia omnipotentis dominum nostri ihesu christi apparuit. pro

cepta legis que p figurā dicta sūt.
iuxta litterā seruari non possunt.
Nam si q̄s dicit hoc de sabbo eē ser-
uandū. dicat necesse est i carnalia
sacrificia p̄soluenda dicat p̄ceptū
q̄ de cūcissione corpis ad usq; re-
tinendū. S; cont̄ se paulū aplm
audiat dicentē. Si cūcidi mini.
xp̄c uob nich p̄dest. Nos itaq; hoc
q̄d de sabbo dictū ē. sp̄italit̄ acci-
pim. sp̄italit̄ retinem. Sabbm
enī requies dī. Verū aut̄ sabbm
ipsū redēptorē nr̄m ih̄m xp̄m do-
minū habem. Et qui lucē fidei
cognoscit. si peccā concupiscentie
ad mentē p̄ oculos t̄bit. in die sab-
batj onera p̄ portas int̄ducit. N̄
ḡ in die sabbi onera p̄ portas int̄-
ducimus. si in redēptoris nr̄i gr̄a
ostituti pondera peccā ad animā
p̄ sensus corporeos non t̄hamus.
Nam isdem dñs ac redēptor nr̄
multa in die sabbi legit̄ opat. ita
ut iudeos rephendēt dicens. Quis
ur̄m bouē aut̄ asinū suū nō sol-
uit in die sabbati. et ducit ad a-
quare. Si ḡ ipsa p̄ se uitas n̄ cul-
todiri iuxta litterā p̄cepit. q̄s q̄s
ocū sabbatj scdm̄ legis litteram
custodit. cui alij nisi uitati ostra-
dicit. Aliud q̄ ad me platū ē. uo-
bis a p̄sitis hominib; eē p̄dicatū.
ut dñicoz die nullus debeat la-

uari. Et q̄dē si pro luxu animi atq;
uoluptate q̄s lauari appetit. hoc
fieri nec reliquo quolibet die o-
cedimus. Si aut̄ p̄ necessitate corpis.
hoc nec dñico die phibem. S̄c̄ptū
q̄ppe est. Nemo carnē suā odio ha-
bit. s; nutrit̄ et fouet. Irursū sc̄p-
tum est. Carnis curā ne fecitis in-
concupiscentis. Q̄ ḡ carnis curā
in concupiscentis fieri phibet. p̄fec-
to in necessitatib; ocedit. Nam si
dñicoz die corpus lauare peccatū
est. lauari ḡ die eodē nec facies
debet. Si aut̄ hoc in corpis parte
oedit. cur hoc exigente necessi-
tate toto corpi denegetur. Dñi-
coz ū die a t̄reno labore cessandū
est. atq; oīm̄ orōnib; insistendū.
ut si q̄d negligentie p̄ sex dies agi-
tur. p̄ diem resurrectionis dñice
precibus expietur. **iiii.**
Item anastasio p̄bro ysauero post
aliq̄. Tua itaq; firmitas quantū
in karitate p̄fecta sit scio. et q̄a
oīpotentē deū multū diligit o-
porter ut de primo multū presu-
mat. Non enī loca uel ordines crea-
tori nr̄o nos primos faciūt. s; ei
nos merita bona coniungunt.
aut mala disungūt. Quā ḡ adhuc
incertū est q̄s int̄ius qualis sit.
cur non audebas sc̄be dū inter-
me et te q̄s sit sup̄erior ignores.

Et quod bene te uiuere scio? me autem
multis oneratum peccatis cognosco.
Sed si ipse peccator es michi tam mul-
to es melior? quia tu tua tantum?
ego uero reorum quae michi commissi sunt
peccata porto. In hoc ego te altum in
hoc magnum aspicio? quia ante huma-
nos oculos in magno atque in alto
loco minime profecisti? in quo se-
pe dum extius ab hominibus honoratus
fuit? ad ima animi ingit? quia
curis discerpentibus grauatur. Tibi
autem omnipotens deus iuxta quod scriptum
est ascensus in corde disposuit in
ualle lacrimarum. Multo namque mi-
chi altior? multo sublimior ui-
deri potes? si neque ducatum mo-
nasterii quod neas deum suscepisses. **v.**
Tantis curarum tumultibus pro
animarum pariter ac ciuitatis con-
cordia gregorius grauabatur? ut
in coli molestias corruens. non
solum sicut proposuerat ordinem eze-
chielis mysteria minime pertaret?
uerum etiam hostilibus incursionibus mil-
tisque corporis debilitatibus agraua-
tus. a studio expositionis omnino
desisteret? et ad dies illos superue-
nisse defleret? atque dissolutionem
sui corporis totis conatibus flagita-
ret. Quia propter eundem iohannem episcopum que-
ritur dicens. Quod multis uere
beatitudinis minime respondi

non hoc corpori meo sed languori
deputate? quia peccatis meis faci-
entibus eo tempore quo aguilus ad ro-
manam urbem ueniens alios occidit.
alios detrucauit. tanta mestitia
affectus sum? ut in coli molestia ca-
dere. Item in expositione ultime
uisionis ezechielis prophetae. Quia mul-
tis curis prementibus ezechielis prophetae
librum coram karitate uestra totum per
ordinem perscrutari non licuit. bonis
uestri desiderii placuit petere? ut sal-
tem extrema uisio que ei facta est
de edificio in monte constituto. que
in cunctis est eius uisionibus obscurior?
exponi debuisset. Et quod uoluntati
uestrae me parere necesse est. Sed duo
sunt que in hac re prebent animi
mei. Unum quod hec eadem uisio tante
obscuritatis nebulis tegitur? ut uix
in ea aliquid intellectu intus lucente ui-
deatur? aliud quod iam aguilus
longobardorum regem ad obsidio-
nem uestram summo festinante? pa-
dum transisse cognouimus. Unde pen-
sate fratres karissimi? incaliginosis ac
misticis sensibus quod ualeat mens
miseram timoris sui perturbationi-
bus occupata. Quanto enim circa
terrena plus satagit? tanto in his
que sunt caelestia minus uidet. Et
pro eo quod curis suis extra se du-
citur. ualde intus minor est? quia

scriptū est. Depimit trena i habi-
 tatio sensū multa cogitantē. **Q**
 enim supiora penetrē etiā colle-
 cta non sufficit. pensate qd agē
 potit diuisa. Scimus omnes qd
 flui qui i multis riuis diuidi-
 tur. a suo alueo siccant. Itē eidē i
 eidē pphē tētatibz omēlia uicēsi-
 ma pma. Siue iqt iustus i culpā
 siue peccator in mortē corruat. i
 speculatu timdū est. ne hunc
 a suo silentio. reatus peccantiū
 parit iuoluat. **S**; intm dū lo-
 quor aūtere a memetipō oclōs
 uolo. i ecce itm simo diuin' me i
 pingit. i memetipō ut meā negli-
 gentiā uideam. et in dici hec q
 audio ptimescā. Sicut enī supi
 dixi. quis cor in curis innumis
 sparsū a se colligat. Qūdo reni
 possū et ea que circa me sūt omīa
 curare. et memetipm adunato
 sensu aspice. Qūdo possū pūoz
 neqciās insequendo corrigere.
 bonoz actus laudando i admo-
 nendo custodire. alus tiorē ali-
 is dulcedinē demonstrare. Qū
 ualeo i de his que sunt necessa-
 ria frībz cogitare. et cont' hosti-
 les gladios de urbis iugulis sol-
 licitudinē gerere. ne icursione
 subita ciues peant puidē. et it
 het omnia p animaz custodia

plene atq; efficacit ubū exhor-
 tationis inpendere. **L**oqui re-
 nim de deo. ualde libē mentis
 ē. Tunc nāq; bene lingua dirigi-
 tur in sermone. qm cūre sensus
 qeuit in tūqllitate. qā nec con-
 cussa aqua imaginē respicienti
 reddit. s; tunc in ea uult' inten-
 dentis aspicit' cum non mouet.
Quā g' exhortationē uob specula-
 tor ut frēs kmī faciet. quē tor-
 rerū confusio pturbat. **E**t pau-
 lo post. **S**acdos etiā post cōpunc-
 tionē ac lacrimas cogit' necessaria
 queq; filioz suoz cognosce. et ea
 que refugit animo patient' audi-
 re. atq; post suspiria celestiv' qz
 libet carnaliū hominū onera
 portare. et sepe cū supuenientia-
 bus cor in diuisā qualitātē tūf
 fundē. **N**am aliqn de lucēs spiri-
 talib' gaudet. s; cum aliqs me-
 rens supuenit. neius merore in
 se suscepit. tbulationi illi cōpa-
 tiens non est. **E**t aliqn de damp-
 nis luget. s; repente supueniūt
 qui de suis pspitatib' letant. **Q**uo-
 rū si leticie sacdos non gaudet.
 minus amare credit' filios i quoz
 gaudio non exultat. p'cipue cū
 paulus dicat. Gaudere cū gau-
 dentib' et flere cum flentibz. **N**i-
 chil g' tam onerosū in ordine sa-

cerdotū uideo quam rigorem mētis
compatiendo flectere. et cum p̄soni
sup̄uementibus animū mutare. y
tam̄ hoc ualde est necessariū. Nam
quando ex p̄dicatione eius ad bo
ni opis gratiā peccōr̄ reducit. si ip
se qui predicat uidetur eē ingrāt.
Item in fine eiusdē uoluminis. Ec
ce hec ut dñō largiente potuim̄
corā uob̄ fratres k̄m̄ rimati sum̄.
Nemo autē me rephendat si post
hec a locutione cessauero. quia sic
omnes cernitis n̄re t̄bulationes
excreuerunt. undiq; gladius cir
cumfusi sumus. undiq; imminet
mortis piculū timemus. Ali de
truncatis ad nos manibus redeūt.
ali capti. ali intempti nuncian
tur. Jam cogor linguā ab expositio
ne retinere. quia t̄det animam
meam uite mee. Jam null' a me sa
cri eloquiū studium req̄rat. quia
uersa est in luctū cithara mea.
et organū meum in uocē flentiū.
Jam cordis oculus in mystioꝝ dis
cussione non uigilat. quia dormi
tauit anima meā pre t̄dio. Jam
minus lectio animo dulcis est q̄
oblitus sum manducare panem
meū a uoce gemitus mei. Cui au
tem uiuē non licet. de s̄pt̄re sa
cre sensibus loqui mysteria q̄lit
libet. **E**t qui cogor cotidie ama

ra bibere. quando possū dulcia
ppinare. **I**tem idem italice pat
cie. et uenantio ex monacho pa
tricio. Quosdā de sicilia uemen
tes affectu quo debui de sospita
te n̄re excellentie req̄rere curau.
s. de assiduitate egr̄itudinū michi
t̄stia responderunt. hec autē di
cens nec uobis de meipso iuenio
aliud quod debeam nunciare.
nisi qd̄ peccis meis facientib' ec
ce iam undecim menses sunt.
quod ualde rariū ē si de lecto sur
gere aliqui potuero. Tantis enī
podagre tantisq; molestiaz do
lorib; premoꝝ. ut uita mea in ḡ
uissima pena sit. Cotidie enim
in dolore deficio. et mortis re
mediū expectando suspiro. In
clero uero huius urbis et ip̄lo
tanti feb̄um languores iruerūt.
ut pene nullus liber. null' seru
remanserit. qui eē idoneus ad
aliqd̄ officiū uel ministriū pos
sit. De uicinis autē urbib' strages
nobis mortalitatis cotidie nū
ciantur. Africa autē qualiter
mortalitate et languorib' uaste
tur. q̄nto uiciniores estis. tan
to credo subtilius cognouistis.
De oriente uero qui ueniūt. gra
uiores desolationes nunciant. In
his itaq; omnib; q̄ appingite

194
fine mundi generalē p̄cussione et
se cognouimus. affligi nimis de
p̄p̄ris molestus non debemus. **I**n
eulogio pat̄arche alexandrino.
Transacto anno seuissima sc̄itatis
ur̄e sc̄pta suscepi. quib' pro eḡtu
dinis mee nimietate respondere
nunc usq; non ualui. **E**cce enim
tam bienniu' plene expletur quo
lectulo teneor. tantisq; podagre
dolorib; affligor. ut uix in dieb'
festis usq; ad horaru' triu' spaciū
surgē ualeam missaru' sollempnia
celebrare. **N**ox autē cum graui
depello dolore decūbere. ut cru
ciatu' meu' possim gemitu int̄
rumpente tolerare. **Q**ui dolor
int̄dum michi lentus est. inter
dū nimius. s; neq; ita lent' ut
recedat. neq; ita nimius ut int̄
ficiat. **V**nde fit ut qui cotidie ī
morte sum. repellar a morte.
Nec mirū quia peccor grauis. ta
lis corruptionis carcere diu te
neor inclusus. **V**nde compello
exclamare. **E**duc de carcere ani
mam meam ad confitendū nōi
tuo dñe. **S**; quia meis adhuc p̄
abus obtinē non mereor. rogo
ut ur̄e sc̄itatis oratio sue michi
intercessionis adiutoriu' p̄beat.
meq; a peccati et corruptionis pō
dere liberū reddat. in illā quā

bene nostis libertatē gl̄e filioꝝ di.
Item eidem. **P**eto autem ut p̄ me
enxius ur̄a sc̄itas orare debeat.
quia podagre dolorib; et barbaro
rum gladius ⁊ curaru' afflictionib'
incessant' premoꝝ. **S**; si michi ora
tionis ur̄e opem īpenditis. credo
quod me contra adūsa omnia ui
uetis. **R**ogo ergo ut pro me pec
catorē enxius oretis. quia ⁊ dolor
corp̄is. et īmensa uastitas morta
litatis. me int̄ barbaroꝝ gladios
affigit uehement'. **I**nt̄ que om̄ia
non tempalē. s; eternā consolato
nē requiro. quā per me īpetrē n̄
ualeo. s; p̄ intercessionē ur̄e beatitu
dinis hanc me obtinē confido.

Mul
tum iam tempus est quo surgē
de lecto non ualeo. nam m̄i poda
gre dolor cruciat. modo nescio
quis in toto corpe meo cū dolo
re se ignis expandit. **I**fit plerūq;
ut uno in me t̄pe ardor cum do
lore confligat. et corpus in me a
nimusq; deficiat. **Q**uantis autē
aliis necessitatib; extra hec que
p̄culi infirmitatis afficiar. enu
merare non ualeo. s; breuit' dico
quia sic me infectio noꝝy humo
ris ībibit. ut uiuē michi pena
sit. ⁊ mortē desiderant' expectē
quā gemitib; meis solā credam

⁵
⁊ amaritudo cordis

esse remediū. **P**inde frat kine di
uine p me pietatis miām depre
care. ut pcussionis sue erga me
flagella ppici mitiget. et patienti
am tolerandi concedat. ne ni
mo quod absit in ipatentiā cor
erūpat. et que curari p plagam
poterat culpa. crescat ex mur
mure. **I**tem rusticiane patcie.
De podagre molestia quā uobis
euenisse signastis. et cōstitatus
uehēnt sum. et letatus. **L**eta
tus. quia humor noxius infe
riora petens. superiora pfecte de
seruit. **C**ōstitatus uero. quia
in tā tenuissimo corpe dolores
uol nimios ppeti ptimeo. **U**bi
enim deest caro. que uirtus po
terit eē doloubus resistens.
Ne remum qualis fueri nostis.
ita amaritudo animi et assidua
exacerbatio atq; per hoc poda
gre molestia affecti. et corpus
meum tanquā in sepultura sic
catum est. **U**nde fit. ut iam ta
ro de lecto surgere ualeā. **I**tem
eidem. **S**igo in tanto gemitu et
occupationib; uiuo. ut ad di
es quos ago me puenisse peni
teat. sola q; michi in consolatio
ne sit mortis expectatio. **U**nde
peto ut p me orare debeatis. q̄
tinus de hoc carnis carcere ci

tius educar. ne tantis doloub;
diutius torquear. **I**tem anasta
sio antistiti antiocheno. **R**o
go ut p mei cordis infirmitate
enixius oretis. quatin ompe
deus mentē meā ab omnibus
malis pro uīa intercessione tue
atur. et me citius de tot pcel
lis huius tempestatis eripiat.
atq; in eterne quietis litore p
Cantis precib; **vi** **S** ducat.
Gregorius tandē aliquando
exauditus postq; sedē scē catho
lice et aplice romane ecclie. ānis
tredecim. mensib; sex. diebus
decem. doctus parit et opibus
felicissimis illustrauit. anno
impy foce scdo. indictione
vii. quarto iduum martiaū.
a carnis corruptione subtrahit
est. incorruptionis ppetue glā
sublimandus. **Q**uidelicet oī
uite sue tpe sicut nouas basili
cas fabricarat. ita nimirū fa
bricatarū ueterū sartatecta cū
sūmo studio annualit reparat.
Quas relictib; luminarib; offi
cus atq; donatus cumulans.
in basilica beati pet apli fasti
gium de argento purissimo qd
a leone tciō pontifice in basilica
syrriana sancte marie nomine
dedicata. translātū est fabca

uit. et in basilica beati pauli
 apli sup altare nichilominus
 aliud fastignū pcurauit. hui'
 p̄trea uenerabile corpus in ex
 terna porticu basilice beati
 petri apli. ante secretarium
 tunc antiq̄ssimū. quo uideli
 cet. leo. simpliciū. gelasiū
 atq; summachus aplice sedis
 epi. cum non nullis aliis tu
 mulati. suis hactenus epita
 phis p̄dicant. sepultū. tali
 titulo decoratur. **Epitaphium.**
 Suscipe terra tuo corpus de
 corpe sumptum. **R**eddere qd
 ualeas uiuificante dō. **S**piri
 tus astra. leti nil uira nocebt
 in uite altius mors magis
 ipsa uia est. **P**ontifici sūmi
 hoc claudunt menb sepulc
 qui in numis semper uiuit
 ubiq; bonis. **E**furiē dapib'
 superauit frigora ueste. **A**tq;
 animas monitis texit ab hos
 te sacris. **I**mplebatq; actu qd
 qd sermone docebat. **E**ss; ut
 exemplū. iustica uerba loq̄nt.
 ad xpm conuertens anglos pie
 tate magistra. **A**cquirens fidi
 agmina gente noua. **H**ic labor
 hoc studiū hec tibi cura. hec
 pastor agebas. **S**t dño offer
 res plurima lucra gregis.

His q; dei consul factus letare tri
 umphis. **N**am mercede operum
 iam sine sine tenes. **vii.**

Oeniq; a fidei et religioso ui
 ro ac huic pat̄ nro sanctissi
 mo. pro suo religionis y utilita
 tis merito. ualde familiarissi
 mo fidelit post obitu eius no
 bis narratū didicimus. qd cū
 idem uas electionis y habita
 culū sc̄i sp̄e. uisionē ultimā pro
 phe ezechiele int̄ptaret. op
 pansū uelū int̄ ipsū et eundē
 exceptorē tractatus sui. illo per
 int̄uallū phixius reticente is
 dem minist̄ eius stilo p̄foraue
 rit. et euentu p̄ foramen cōspi
 ciens uidit colūbā niue candi
 diorē sup caput eius sedentē.
 rostrū q; ipsius ori diu tenere
 appositum. **Q**ue cū se ab ore
 eiusdē amoueret. incipiebat
 sc̄s pontifex loqui. et a nota
 rio ceris ip̄rimū. **S**um ū retice
 bat sp̄e sc̄i organū. minist̄ ei
 oclm̄ foraminū it̄m applicabat.
 eūq; ac si in oratione leuatus
 ad celū manib' siml' ac oculis.
 colūbe more solito conspicabat
 ore suscipe. **Q**od tandē eodē sp̄u
 reuelante pontifex sc̄s cogno
 uit. et uehementissime t̄stis effec
 tus int̄minatus ē auctoritate

apostolica miraculi diuini in se p
petrati. ne in uita sua id alicui q
quom patefacet. Quid intam is
secretum custodiuit.

Oefuncto uero beatissimo pon
tificice uehementissima fames eod
anno incubuit. et quanto patro
no tunc roma caruerit. licet re
rum inopia toto pene mundo
monstruerit. inuidoy ferital mi
nime recognouit. Nam sicut a
maioribz traditur. cum calump
nariu ueteru incensores. grego
riu pdigum dissipatoresq; multi
plicis patriarchatus thesauri per
streperent. deficiente psonali
materie. ad comburendos libi
eius ceperunt parit anhelate.
Quoy dum quosda iam combust
sissent. ac reliqs uellent exure
re. idem petrus diaconus eius
familiarissim cum quo qtuor
miracloy libros disputauerat.
creditur uehementius obstatisse.
dicens. ad obliteranda ei me
moria. libroy exustione nichil
pfice. quoy exemplaria. diu
sis petentibz mundi ambitum
penetrassent. subiungens ima
ne saclegu esse. tanti patris tot
et tales libros exurere. sup cu
ius caput ipse spm scm in simi
litudine columbe. tractantis

frequentissime prosperus. Luq;
dudu deuotu ipm diaconus
cerneret. occasione tempis cu
iudis resultare. in hoc omni
um sententia dicit puocasse.
ut si quod dixerat iure iuran
do confirmans. mox continu
o meruisset. ipsi a libroy exus
tione desisterent. si uero sup
stes sui testimonij extitiss. ip
se q; cobustoyub manus daret.
Itaq; cum euiglyis in ambonē
uenerabil' leuita petrus ascen
dens. mox ut gregoriane sci
tati testimoniu prebuit. me
uba uere ofessionis efflau
spm. et a dolore mortis ex
tane uirta pugbasim si
cut hactenus cernit co
fessor uirtatis meruit sepe
liri. Hinc est quod ofue
tudi — nali' spe ses in spe
cie columbe. sup scbentis gre
gory caput depingit. et qd
expositionu illius pars mari
ma que utiq; ab iudis exus
ta recolitur non habetur.

Quom post obitum suu sibi
detrahente uga pcussu inte
Migrato namq; smit.
Ad dominu sepe dicto re
uerentissimo pontifice cum
fames ualidissima non modo

in ciuitate romana. uerū etiā
 in omnib' circa regionib' satis
 q' supq; grassaretur. et is q'
 ei in pontificali sede successe
 rat horrea ecclesie ementib' f'
 frumta aperiret. et illis quō
 beatus gregorius per monaste
 ria et zenodochia. seu dyaco
 mas uel hospitalia stipendiu
 alendos ecclesiasticis ordinaue
 rat claudet. ceperunt omnes
 famis compellente inopia apli
 ci aures inquietare dicentes. Vō
 ne aplice quos pat' n'r p'deces
 sor tuus scs gregorius hacten'
 studuit pascere. tua scital nō
 sinat fame perire. Quos uocife
 rationū clamores idem moleste
 ferens. respondit. Si gregori'
 ad famā sue laudis cunctos
 pplōs curauit suscipe. nos oēs
 non possumus pascere. sic q;
 uacuos fuit abire. Que uer
 ba responsionis cum sepi' ad se
 clamantib' iterans redderet.
 apparuit ei scs gregori' in uisu
 tercio. illūq; tercio blande i're
 pans. sup sua detractione
 et ipsius tenacia seu miserorū
 idigentia amonuit atq; corri
 puit. Qui nec cor ad miām fle
 rit. nec ori ab obtrectatione
 adhibere custodiā uoluit. nec

manū ad largitatē extendit. Vñ
 illi quarto apparet beatus gre
 gorius horribilit' eum redargu
 it. et cōminans in capite illū per
 cussit. Sui dolore uexatus. in
 breui defunct' est. **Item mira
 cula post obitum eiusdem.**
Leonis quarti pontificis tpe
 cum megistus ostiensis ep'e et
 aplice sedis bibliotecarius gre
 gorii monastio p'ss; iohānes
 pbr. ipsius p'positus cū quadā
 femina t'pit uiuens. uehemen
 tissimo podagre correptus est.
 Qu' medicorū manu cauteriatus.
 p' exustionis uulnus calcē cep'
 effundē. Quam restinge nullis
 artibus p'ualeus in tantā despe
 rationē p'ductus ē. ut ab oī illi'
 femine uisitacione desisteret. et
 illa sibi alim sub eodē facinore
 copularet. S; post annū unum
 pbr ad sanitatē p'stinā reuertens.
 quāq; p'positū sibi fuisse. ut ul
 terius nullā contingeret. ad
 eandē tam missio nuncio futu
 ro die dñico se redire p'fessus ē.
 Quo recepto ubi uotū q'q; suo de
 siderio muliercule conuenire
 gauisus est. ad balnea p'cessit.
 Vnde reuertens. tantū leticie i'po
 tationib' et cantationib' se dis
 soluit. ut surripiente somno

intelle nocturnus cū frāib' nequaquā
potuiss; officus. Eadē nocte cuidā
pbro et monacho beatus gregori
us in sompnis apparet ait. Sur
ge die pposito ut penitentiā a
gens piculū suū quod eum ag
gare non puduit. p peccō consci
entiae suae dispgat. quia die ter
cia funditus extinguet' a uita.
Quod ppositus ut audiuit uehem
ter expauit. et quia mandato
gregori incredulus ēē non po
terat. penitentiā egit cuncta
sua sanus distbuens tanto fe
bris ardore correptus est. ut
diluculo diei terciy usq; ad mor
tem uenient in horā tēriam cum
igenti fragore pre icendio lin
guā ab ore picuens. ultimū fla
tum ptraheret. Quē pbrī tam
duri' laborare dolentes. depu
tatis illic monachis qui cum
psalmodus eius exitū cōmen
darent. ipsi p eo studuerūt omī
potenti dño sollempnes hostias
imolare. **S**; monachi psalmodi
am deserentes. non timuerūt
morienti frat' int' se detrahere.
Cum ecce pbrī a missaz sollemp
nus circa horā septimā redeun
tes. iohāne pbrim quē incredibi
lit' cum morte reluctantē reliq;
rant leuius se habere mirati

sunt. eumq; nominatim cla
mare ceperunt. **N**ox ille oculos
subridendo concutiens. parcat
inqt uobis deus fr's. Quare me
solicitare uoluistis. qui ab ipō
hui' diei pncipio usq; nūc coram
xpo presidenti milib' angeloz
cum diabolo ad iudiciū steti.
et adiuuantib' me sanctis andre
a et gregorio cunctis eius obie
ctionib; bene respondi. **S**ciatis
aut' quia monastij sextariū.
modiū. libram. consuetudinē
elemosinaz. ilumen. omnemq;
mensurā curiosissime querenti
ad scabellū usq; pedū eius. fa
teor conuictus erubueri. de q
numū sicut uidistis laboran
do ueratus fui. et me adhuc
liberare non potui. **Q**uq; fr's
de his eum interrogabāt. et re
q̄rebant. **A**it. Non audeo dicē
quia qn uos me uocastis. a scō
gregorio redire iussus sum. ut
uobis etiā de mensuris et sue
tudinib' monastij ponerē ratio
nem. **D**yabolus questus est. qd
me pater ad penitentiā remisit
set. **Q**uappt' beato gregorio ua
dem dedi. ut cōmotus calūp
niam cuiuslibet reuelare. **I**llis ma
gis iminentib' et se p eo depra
turus dñm pmittentib'. ut cau

sam fr̄ib' reuelaret. defunctorū
 quozdā domos. et uiuentū mī
 ta. p̄ferebat dicens. iste dignus
 ille indignus est. **R**ursus inter
 rogat' a monachis qui pridem
 secum p̄manserāt. conuſus est
 dicens. **O**mnia in quib' m̄ defr̄
 istis fratres audiui quāq' respō
 dere nequerim. et īpedimentū
 m̄ non modicū generastis. quā
 tam a uob' qm̄ a dyabolo sub u
 no tpe accusat' nesciebā cui ca
 lumpniē p̄mit' responderē. **S**
 si quando quēlibet migrante
 uideritis. compatimini sorti
 cōmuni. et nolite iudicare de
 eo. quia ad tam distcti iudicis
 cum criminatore suo iudiciū
 uenit et uadit. **H**is expletis cūc
 toſ iubet abscedē. solū pbr̄m
 qui s̄ mortē p̄nūciauerat secū
 tenens. **Q**ui solus remanē pa
 uescens alterū secū retinuit.
 hortatus ut causā p̄ qua con
 fluxerat saltē s̄ pandē non ti
 meret. **A**t ille uehement' igemu
 it. et conuſo ad parietē capite
 clamabat dicens. **O** andrea an
 drea hoc anno p̄eas. qui me
 prauo consilio ad piculū com
 pulisti. **E**uestigio zacharias me
 dicus qui anno p̄tito ad suos
 uidelicet sarracenos apostatā
 s̄ do

reūsus est affuit. tactis q; tam
 pouib' iurare cepit pbr̄m ex eadē
 ualitudine minime moriturū.
Quē languid' ut audiuit. cū in
 genti animaduſione repulit di
 cens. **F**rēs iam omne corp' meū
 mortuū est. in extremis faucib'
 sp̄m p̄missū retineo continuo
 moriturus. tam psallite ut re
 uideā angelos q̄s uidebā. et inu
 ens uobis ostendā. **Q**ibus oran
 tib' totus cepit tremē et palleſ
 cere. surſū desiderant' aspice. **L**ū
 subito sp̄e aduentare conspiciēs
 reuolutis tribulit' oclis mona
 chis inuit et abcessit. eosq; tan
 to t̄ore p̄culſos dimisit. ut mul
 tis noctibus soli iacere timue
 runt. **E**odē scilicet die sicut p̄ea
 dephensū est. eodēq; mom̄to qm̄
 pbr̄ moriens andree piculū fue
 rat ip̄recatus. id andreas fun
 di barbilianī positi scilicet uia
 ostiensi conductor in lectū deci
 dit. in quo p̄ multū t̄pis conti
 nuo languore correptus ita to
 tus emaruit. ut omē corpus
 eius particulatū uideret' dissol
 ui. **Q**ui cum defluens ossumi
 poss; carnib;. mori quid n̄ pos
 set. uxor que fetorē uulnerum.
 uirig; cruciatus iam sustinē
 non poterat. intellexit tanti

languoris incommoda sine diuine
ultionis sententia. huc nullate
nus incurrisse. que flendo cu
rauit iqrere. ut qm a mortis p
posito frustra reuocari non po
terat. qd cu ipso comiserat mo
nachis reuelaret. si forte dñs
eius confessione recipiens eu
a tantis cruciatibz liberaret.
At ille malu cognoscens quod
fecerat latere non posse. mona
terij monachos conuocari roga
uit. eis q; confessus e cu eode
pposito quasda monastij cartu
las rapuisse. ac susceptis pcus
extneis tradidisse. se q; certu
existe quia p hoc flagicio mori
non posset. quo usq; cora omibz
reuelaret. Qd uidelicet ueru
esse. rei exitus euident osten
dit. Nam mox ut tantu faci
nus cunctis innotuit. is qui du
du mori uolens non potuit. in
ter uba sue ofessionis spm effla
uit. **I**psius q; pontificis te
pore eiusde monastio anastasi
us pfiut. uir quid castitate o
spiciuus. et sui ministij cautis
simus exsecutor. Q cum se u
entis inopie tempus agnosceret.
ne fontassis monachis necessitas
icumbet. quadraginta paupum
quos beatus gregorius pascere

simul in anno decreuerat re
fectione subduxit. Qd ipune
se fecisse ppendens. in duode
cim paupum prandiu totide
q; denarios quo die depositio
nis beati gregori p comemo
ratione duodeci ab eo qnda
iuitatoz. quoz tci decim an
gelu se esse pfectus est osuetu
dinalit pascebant. penit int
dixit. **T**um eid quadragesime
tpe beatus gregorius eide pbro
et monacho cui sup in somp
nis apparuit. dicens. vade
die anastasio quia diminuit
osuetudine qm constitui. dnt
quoq; dies eius diminuit. Qd
anastasius ut audiuit pmo q
de contremuit. post uero tan
to minus credidit. quanto ui
tam sua longius cognoscebat
extendi. **I**ecce sub ipsis albis
paschalibz in oratorio sci seue
rini. cum frubz uesptinis assis
tens officus ardere pariete
uidit. Qd frubz extinguere
curauit ipare. quibz hunc ui
nolentu credentibz ipse tand
ferula qua tenebat picicens.
manusq; per parietem circui
ducens conabat flamas fons
extinguere. quas constabat
intima eius depasce. **V**eniq;

ad hospiciū rediens tanto febris
ardore succens⁹ est. ut puenire
ad diem septimū nullaten⁹ po
tuisset. **Q**uia g̃ dum consuluisse
putauit. se monachis paupibz
nocuisse non timuit. ac p hoc
quo se placare gregoriū credid⁹
proxis offendit. frustra flam
mas parietis extingūe uoluit.
qui tenacitatis sue flāmas ex
tingūe recusauit. **B**enedicti
q̃ pontificis tempe lucido si
cucolino ep̃o eod⁹ monastio p̃mi
nente. cum pestilentia fauciu
multitudo cottidie depiret mari
ma. quidā monach⁹ p̃cussus fau
cib⁹ puenit ad mortē. **S**ui despe
ranti beatus gregorius in sop
nis apparuit dicens. **V**is sanus
fieri. **A**t ille se uelle p̃fessus est
et beatus gregorius si m̃ inq̃t
p̃missis ea que tibi dixero fore
dicturū. scito te eē sanandū.
si uero citius morturū. **C**ūq;
ille se dicturū tota certitudine
p̃missis. audiuit. **I**to denun
ciant sabe ioh̃i. benedicto. mar
tino. palumbo. et antonio. mo
nachis. laurentio coco. gemi
noso carpentario. accepto p̃sto
ri. andree romano. ileoni. lai
cis. qm̃ a crastino icipientes om
nes ita mouendo subsequēt⁹

478
Post quoz discessū. nuncia lucid⁹
ep̃m qui tenet id monastū. die
septimo nichilomin⁹ morturū.
His dictis monachū oscitare p̃ci
piens. duos digitos in fauces con
iecit. uulnus disrūpens. ut excre
aret inuixit. **I**lle transiens par
tem coagulata sanguinis in mo
rem lapidis reuma p̃ecit. et ab ip
sis pene mortis ianuis liberat. ea
dem nocte contra spem oīum ma
tutinalibz ymnis int̃fuit. **M**uranti
bus fr̃ibus sanitatis sue inotuit
modū. quos quando et qualit̃ ex
monastio familia morturos p̃ui
derit indicauit. **S**ed de sola int̃im
ep̃i morte dubitando conticuit.
Fuestigio in cunctoz morti depu
tatoz aurib⁹ uolatilis fama discit.
et dum ex relatione monachi se mo
rituros certo die cognoscēt. dispo
sitis suis rebus ita se in mortē secu
ti sunt. sicut fuerant nominati in
sompno. **C**umq; p̃br̃ et monachus
lucido ep̃o tam durū nunciū reue
lare timeret. tacē aut̃ penit⁹ time
ret. non auderet dicē. in monaste
rio se tandē p̃ripuit. et ad domū
ep̃i non longe a fluminis tyberis
regione uidelicet uyrta basilicā
scōz cyriaci et iohannis posita
sompniū nunciatur⁹ accessit. **Q**uā
uidelicet ubi cum pontifice i pa

latio prandere cognouit. exp̄
rans redeunte sacerdotibus
uestim̄tis indutū. colore fulgi
dū. ualitudine q̄; suauissim̄. sa
lutare curauit. Cui ep̄c ait. Jam
nūc in tota urbe p̄ diuino habis.
quia de his quos mortuos pre
nunciasti. solus unus remansit
ti. At ille utinā sicut ille quē ui
uē putas defunctus non est. sic
ipse qui nunc sequi p̄dictus est
exsiliret. Cumq; ep̄c de eo tota ci
uitate requireret et monachus
d̄re palpitaret. tandē ubi sexto
se morturū cognouit die. fratre
dum quē redire uolentē retinuit.
intiora cubiculi penet̄uit. puaḡ
paulatī fauces sibi dolere p̄sensit.
dein tacto sibi pulsu mox febris
signa cognouit. monacho credi
dit. domū suā disposuit. ad mo
nastium cui p̄erat cum eisdē itu
lis redimitus. quib; a patriarcho
reuisus fuerat uenit. Scdā feria
cunctis tam subitā conuisione
mirantib; monachicū habitū s̄
cepit. et paulatī inguescente mo
lestia sexta feria diluculo obdor
miuit. ac denuo ^{luscitatio} apparuit sc̄s an
dreas apl̄s. seq; circa terciā horā
uocandum eē. sibiq; p̄ceptū phi
but. ut quia sue mortis expec
tatione monachi sc̄i fabiani mu

nia solito celebrare non potant.
mox corpus suū sepultē tradent.
acceptis a se cereis ac thymiama
tib; ad pagenda sollempnia festina
rent. Hora itaq; terciā ep̄c letus
defunctus est. ut in ipsa uultus
leticia conuisione ipsius deo placā
bilis fuisse cunctis uidentibus
monstraret. **R**euerende quoq;
memorie nicholai pontificis tē
pore. regimen eiusdē monastij.
zacharia ciuitatis anagne p̄su
le. sicut hodie sup̄ est fundū bar
bilianū cuius sup̄ius feceram
mentionē. pro icolay sc̄elib; de
mon aggressus est. et in simili
tudine taurelli de pratis mug
endo ad domū recurrent. iūsi
bilis suis cornib; uirū sentieba
tur noctu p̄cutē. bouesq; a pre
sepis extrahens p̄ contiguos
campos cursu uelocissimo fati
gare. Cumq; hoc diutius faceret.
crebroq; rusticis noxius imine
ret h̄modi p̄cussionib;. saxulū
quendā eiusdē predij conduc
torē affligendo dispendit. Deniq;
bubulcos aggressus tanta cede
p̄domuit. ut intra trū mensi
um spacū neminē illic nisi u
num caucū ur̄sulū nomine. qm̄
similit̄ affligebat reliquerit. **U**
romā ueniens dum sc̄ib; tante

cladis piculū nunciaret. intrup
to sermone monastij portas egit
sus est. et obstupescens mona
chis non nisi facto mane reuisus
est. A quibus curiose discussus quod
se pridē ita subita uelocitate per
ripet. confessus est dicens. Dum
uobis insaniam demonis reuela
re. taurellus affuit ante me pro
tribus pedibus me complectens. et
suis corniculis tundens. ante
se cepit minare. et tota nocte
me subire muros coegit et arbo
res. Cumque nouissime me per
pontem conaret demigere. a con
pleribus eius exiliui. eumque toto
conamine fugiens. ad portas quas
egumenus fecerat monastij hu
ius perueni. Quas clausas inueni
ens ambabus manibus ambas et
anulos apprehendi. et dum ab eis
luctaret me duellere. quidam cal
uus pontifex obliquo latere se in
portarum rimas excutiens. ferale
caput taurelli percussit. eumque in
fugam compellens. me ab illius
persecutionibus liberauit. Ergo dum
incole dispissent. et nullis ibidem
habitator accederet. ac per hoc
monachi per desolationem loci sata
gerent. cumdam eorum gregorius
in sompnis apparens. iubet ut
si demonem a monastij fundo uo

177
luissent repellere. a sancte barbare uir
ginis oratorio in eodem fundo usque
ad oratorium sancte marie ibidem in do
mo dominica constitutum. fratres cum le
tannis aquam spargentes exorizira
tam procederent. Quo facto ita de
mon ab omni monastij possessio
ne repulsus est. ut postea per con
futuū limites ore. naribus atque
oculis flamas eicere. porcosque co
gere a subulco notatus sit. sed
intra fines monastij nunquam intra
re permissus est. **A**lio quoque tempore
contigit ut tedgaudus quidam
treuerensis pontifex quicum
guntario agripine colonie episcopo.
a reuerende memorie nicholao
fuerat sacerdotali per uatus officio.
liberalitate adriani pontificis
in eodem monastio mansionem sancti
petri. Cui beatus gregorius in sompnis
apparens maximum terrorem
incurrit. quod de suo monastio
concutus egrederetur. ille pen
dens uisum fuisse fantasmatum.
oratione facta rursus ob
dormiuit. Cui gregorius ponti
ficali habitu redimitus apparet.
nonne inquit dixi tibi ut a mo
nastio meo quod in rebus propriis
per uocationem sancti andree apostoli do
mino deo dedicaui recedes. quia
diuisorum nullom fieri licuisset.

Cumq; tēdgaudus hospitandi
sibi licentiā suscepisse a pontifi
ce respondiſſet. gregorius ait.
Et tu qui petisti. et ille qui dedit
utriq; contra deum fecistis. et
uindictā incurretis. **F**ugilās
ille intremuit. et facta oratiōe
sopori se tradidit. Cum repente
uenientiu strepitū audiens ue
hemēt expauit. seq; dormire si
mulauit. Appinquans ḡ beatus
gregorius sanctū andream per
dexterā tenens. p̄cepit se p̄eun
ti subdyacono cum lumine. di
cens. **C**orripe illū. Q̄ dum cor
reptus in lectulo clausis ocu
lis reſediſſ; gregorius ait. **A**s
pice in nos. **I**ntuitus aut̄ eos
magis itremuit. eumq; sibi
talit̄ cōminantē audiuit. **Q**uā
his cōmonit̄ ūbis meis credere.
atq; cedere noluiſti. et me tua
iōbēdientia adeo puocaſti. ut
apl̄m dei huc fatigare ſtudue
rim. ſcito cognoſcens quia ni
ſi hodie ab hoc monaſtio recelle
ris. futura ebdomada cū tuus
omnib; uita p̄uaberis. **S**i ue
ro recelleſis. ab hac quid̄ mo
mentanea ſententia liberaberis.
ſ; neq; tu neq; hic tecū degenti
um aliq̄s ſuā reudebit patā.
Hor teudgaudus de lecto ſe p̄

ripuit. et p̄mo ſuis. dein mo
naſtij monachis. poſtremo q̄b̄
cūq; potuit ſompniū reuelauit.
Et quia aliud hoſpiciū citius a
pontifice ip̄trare non potuit.
apud ſabinos concedens eodem
anno cum omnib; ſuis uita p̄
uatus eſt. **S**uper quidā dñc̄
p̄br̄ zacharia ep̄o de quo pre
fatus ſum. gregoriam monaſtij
curam gerere prepoſit̄ extitit.
Qui carnis fragilitate corrupt̄.
eupraxiā ſc̄imonialē quandā a
monaſtio ſc̄i andree apl̄i diru
pit. ſubdixit. et in regione.
ſeptimo uarū loco qui dicit̄
uipa membra collocauit. **S**ui
cum corrupta monialis que
latrinā et furnū contiguū n̄
habebat crebro uideretur eē
moleſta. infelix p̄br̄ peccatū
ſup̄ pecc̄m annectens ut me
retricle placere potuiſſet.
beatū gregorū non recuſauit
offendere. **S**uius mirabilis ī
mo ſaluberrimi fontis ligna
tegulaſq; diripiens. ſecellū ī
furnū p̄ſtitute femine nō eru
buit fabricare. **Q**uob; pactis
conſequenti nocte iam ſecuri
or a querelis laſciue mulieris
in eadē domo dormiret. uid̄
duos quofdā trībiles cubicula

rios se ligatis manib' ad uenerabile monastiu' reducentes. Quod interrogans cuius p̄cepto sibi talia facerent. audiuit. hec romanu' pontificē precepisse. Forte tē iohes scē sedis aplice pontifex contra sarracenoꝝ incurſus littoꝝa peragrabat. cuius absentie p̄br' ligatus recordatus increpando subiungit. **V**omnus papa p̄die contra sarracenos p̄xit. et uos qm̄ dicitis qd̄ ip̄e me ligare uisertit qui eum postea non uidistis. At illi dixerūt. Si iohes papa hinc abuit. sc̄s ḡgorius remansit. qui monasterii sui claustra solito more p̄lustrans a te suū fontē reppit dissipatū. et nos ex eius tegminib' tue meretricule furnū ac necessariū uidimus cooptū. Qd̄ ut p̄br' audiuit erubescens itremuit. eoz q; uiolentia se in curte monastij teneri conspiciens. quendā subdiaconū ab intamis egredientē atq; cubicularis dicentē audiuit. **E**xtendite eum. et qn̄q̄ginta rubricis uentrē. totidemq; fornicatorū dorsū atq; sac̄legi p̄bri uerberate. Quoz dolorib; reuera p̄br' iā febricitans excitatus ad monasteriū caballo ip̄ositus dextra le-

ua q; ab aliis sustentat' recurrit. et reatu' suū et de sententia reatus sui fr̄ib' indicauit. et iuisibilib; ūberib' sub sebs specie lamatus nil aliud d̄re poterat nisi dñe deficio. dñe deficio. **C**umq; int̄rogaret' cur hoc tam frequē repeteret. dicebat se tam continuo uerbere gemere. sicq; sexta die sub miserabili hac uoce defunctus est. **S**iqd̄ pluribus documentis p̄batum est. in eodem monasterio fornicationis contagione pollutos. diu subsistere non posse. **S**ane quā frequēter beatus ḡgorius tam illic q̄ in ap̄loꝝ basilicis nec non in patriarchio nunc exhortans innoxios. nūc uero deterrens noxi os. in ipsa sue cognitionis effigie. restat quia nunc narrare non ualeo.

Explie uita beati
ḡg. p̄. Incip̄ pas
sio scē iuliane
ūgams.
E
N
J
G
R
I
S
S
I
M
J
S
A
S
U
A
T
O
R
I
S

